

E

**Diccionario
de términos lingüísticos y literarios
destinado a los alumnos de las Secciones Bilingües
con lengua española en la República Checa**

metalingüístico

lítote gauchesco fonemático eq

novecen smo esdrújulo

MINISTERIO
DE EDUCACIÓN
Y CIENCIA

AGREGADURÍA DE EDUCACIÓN
EN LA REPÚBLICA CHECA

EMBAJADA DE ESPAÑA

educación
exterior

**DICCIONARIO BÁSICO
DE TÉRMINOS LINGÜÍSTICOS Y LITERARIOS
DESTINADO A LOS ALUMNOS DE LOS ÚLTIMOS CURSOS
DE LAS SECCIONES BILINGÜES CON LENGUA ESPAÑOLA
EN LA REPÚBLICA CHECA**

Título: Diccionario básico de términos lingüísticos y literarios destinado a los alumnos de los últimos cursos de las Secciones Bilingües con lengua española en la República Checa

MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA

Edita

Secretaría General Técnica
Subdirección General de Cooperación Internacional
Agregaduría de Educación, Embajada de España en la República Checa

Autores

Tomás Borýsek (Sección Bilingüe de Brno) y
José Antonio Rojo Gutiérrez (Sección Bilingüe de Ostrava),
con la colaboración de Paula Gómez González, José Javier López Garrido y
Ludmila Hanzíková (Sección Bilingüe de Brno).

Dirección

Ángela Fernández Sánchez

Distribución

Agregaduría de Educación en la República Checa, Embajada de España
Tel.: 00 420 224 311 227
agregaduriaeducacion.cz@mec.es

Diseño de portada: 1 to1 Design
Imprime:
Fecha de publicación Diciembre 2005
NIPO: 651-05-135-X

*Se autoriza la reproducción del contenido con fines didácticos citando la procedencia
Ejemplar gratuito*

INTRODUCCIÓN

El presente Diccionario Básico español-checo de términos lingüísticos y literarios es el segundo de una serie de léxicos y vocabularios bilingües destinados al alumnado de las Secciones Bilingües con lengua española en la República Checa.

Por su contenido y extensión, este breve diccionario está concebido como una obra de consulta que guíe y oriente al lector en los conceptos y la terminología empleada en los manuales de la asignatura de lengua y literatura españolas. Pretende ser igualmente un instrumento eficaz en la adquisición de ese léxico específico.

Los autores, profesores de las Secciones Bilingües hispano-checas, han tenido presente, sobre todo, el enfoque didáctico, no sólo al ofrecer un breve vocabulario de cada disciplina lingüística (fonética, morfología, sintaxis, semántica, lexicología, literatura, etc.), sino también al incluir definiciones y explicaciones para cada entrada alfabética, junto con abundantes ejemplos de uso de estas palabras.

Con esta publicación y su distribución se proporciona al alumno un material de apoyo para sus estudios y al profesor una ayuda para llevar a cabo eficazmente su tarea en el aula.

Por todo ello deseamos expresar nuestro agradecimiento a cuantos han contribuido en la elaboración de este diccionario.

Ángela Fernández Sánchez
Agregada de Educación en la República Checa

Abreviaturas utilizadas

ad. – a další
aj. – a jiné
Am. – americký
ap., apod. – a podobně
Ar. – argentinský výraz
bás. – básnický, básnictví
div. – divadlo, divadelní
event. – eventuelně
f. – femeninum, ženský rod
fr. – francouzský výraz
hl. – hlavní
jaz. – jazyk, jazykový
lat. – latina, latinský
Lat. Am. – Latinská Amerika
lit., liter., literár. – literatura, literární
m. – maskulinum, mužský rod
mluv. – mluvnice, mluvnický
množ. – množné číslo
n. – nebo
např. – například
os. – osoba (mluvnická)
pl. – plurál (množné číslo)
poč. – počáteční, počátek
podst. jm. – podstatné jméno
pol. – polovina
příd. jm. – přídavné jméno
šp. – španělský, španělština
vět. – větný
tj. – to jest
tzv. – takzvaný
umělec. – umělecký
úvod. – úvodní
vysl. – vyslovovaný, výslovnost
zejm. – zejména
zprav. – zpravidla

A

abecedario, m. – abeceda

abierto – (*samohláska*) otevřený (např. **e** – *perro*, **u** – *aguja* apod.)

ablativo, m. – ablativ (*pád vyjadřující v některých jazycích 6. pád*)

absoluto – absolutní (např. v latině konstrukce podst. jména a přídavných v ablativu)

abreviación, f. – (z)krácení (obecně)

abreviar – (z)krátit

abreviatura, f. – zkratka

absoluto – (čas) absolutní (tj. *pretéritos indefinido y perfecto, futuro imperfecto, imperativo*)

abstracción, f. – abstrakce, zobecnění

abstracto – abstraktní (*podst. jméno označující vlastnosti a děje u osob, zvířat, věcí*)

acción, f. – 1. děj, akce 2. zapojení

de las cuerdas vocales – zapojení hlasivek

del velo del paladar – měkkého patra

verbal – povaha slovesného děje

acento, m. – přízvuk, akcent, důraz, znaménko přízvuku

agudo – ostrý, akutový

de la frase – větný

diacrítico – rozlišovací, diakritický

métrico – rytmičtý, metrický

ortográfico/escrito – pravopisný, psaný

principal – hlavní

secundario – vedlejší, sekundární

tónico/prosódico – tónický

activo – (rod) činný; aktivum (*Juan cierra la puerta – Jan zavírá dveře.*)

acto, m. – div. jednání, akt

acusativo, m. – akuzativ (*4. pád: koho, co?*)

adaptación, f. – přizpůsobení, adaptace (*slova, výrazu apod.*)

adjetivación, f. – přechod slova jiného slovního druhu k přídavnému jménu, adjektivizace

(např. *canción protesta*, *dama duende...*, též sloves: *vivir – vivo, vivaz...*, *trestat-trestaný...*)

adjetivo – 1. přídavný (*jméno*), adjektivní 2. m. přídavné jméno, adjektivum

3. (*věta*) přívlastkový 4. (*sloveso*) přísudkový

calificativo – kvalifikační příd. jméno (*vyjadřující vlastnost či stav, např. duro, útil..., muerto...*)

especificativo – specifikující, vymezující příd. jméno (*zpřesňují význam, obvykle stojí za podst. jménem: una chica guapa y joven...*)

explicativo – vysvětlující, objasňující, explikativní příd. jméno (*obvykle stojí před podst. jménem: la blanca nieve, la dulce miel...*)

adstrato, m. – adstrát (*koexistující jazyky, které se v různých rovinách navzájem ovlivňují, např. ke španělštině: arabština*)

adverbial – (*věta*) příslovečná, adverbialní

adverbio, m. – příslovce, adverbium

de afirmación – přitakací, afirmativní (*sí, también*)

de cantidad – míry, množství, kvantitativní (*mucho, bastante, más, menos, muy...*)

de duda – vyjadřující pochybnost, dubitativní (*tal vez, quizás...*)

de lugar – místa, adverbiale locí (*aquí, allí, cerca, lejos, arriba, abajo...*)

de modo – způsobu, modální (*bien, mal, así, claramente, rápidamente...*)

de negación – záporné, zápornka; negativní; negace (*no, tampoco*)

de tiempo – času (*hoy, ayer, tarde, pronto, ahora, nunca...*)

interrogativo – tázací, interogativní, interogativum (*¿dónde?, ¿cómo?...*)

relativo – vztažné, relativní, relativum (*donde, como, cuando, cuanto*)

superlativo – ve 3. stupni, superlativ (*lo mejor*)

adversativo – (věta) odporovací, adversativní

adyacente – postponovaný přívlastek (např. casa *azul*)

aféresis, f. – afereze (ztráta prvních slabik slova, např. autobús – *bus*)

afijo – 1. příklonkový, příklonný 2. m. afix (označení předpony, přípony: *prefix, infix, sufix*)

afirmativo – (věta, rozkaz) kladný, afirmativní

aforismo, m. – aforismus (*stručná a vtipná průpověď*)

“La excusa no solicitada es una acusación manifiesta”

afrancesamiento, m. – pronikání francouzských výrazů do španělštiny

agente, m. – činitel, původce (*slovesného děje: zpěvák zpívá píseň*); agens (*La puerta fue cerrada por Pedro.*)

aglutinación, f. – aglutinace (*způsob tvoření slov a tvarů připojováním různých přípon ke kořenům slov*)

aglutinante – aglutinační (*typ jazyka vyjadřující gramatické vztahy a kategorie připojováním afixů ke kořeni slova, např. maďarština*)

agudo (oxítono) – přízvuk na poslední slabice, slovo s tímto přízvukem, oxytonon (*např. Madrid, español...*)

aimara, aimará – ajmarský (*indiánský jazyk n. výraz, např. chinchilla...*)

aislado – (opozice) izolovaná (*existuje vždy jen u jedné dvojice, např. ve fonologii např. r-rr, v morfologii např. dvojice typu padre-madre*)

aislador, aislante – izolační (*typ jazyka vyjadřující gramatické vztahy a kategorie pomoci slovosledu a spojení slov kořených morfémů, např. čínština*)

alegoría, f. – jinotaj, alegorie (*obrazně symbolické vyjádření, např. slunce ve zlatém voze...*)

alegórico – jinotajný, alegorický

alejandrino, m. – alexandrín (*šestistopý jambický verš s přestávkou po třetí stopě*)

“Es - al-go - for-mi-da-ble / que - vio - la - vie-ja - ra-za; = 14 sílabas

robusto tronco de árbol / al hombro de un campeón...” = 13+1 sílabas

(Rubén Darío)

alfabeto, m. – abeceda

ruso – azbuka

aliteración, f. – aliterace (opakování stejných hlásek na začátku slov ve verších apod.)

**“En el silencio sólo se escuchaba
un susurro de abejas que sonaba...”**

(Garcilaso de la Vega)

aljamiado – (text) psaný arabským písmem

alófono, m. – alofon (varianta fonému na úrovni promluvy: den-banka)

alomorfo, m. – alomorfém (morfém vyjadřující stejný obsah pomocí různých forem: -im, -irr, -il apod.)

alusión, f. – lit. narážka, aluze (nepřímý odkaz začleněný do lit. díla)

alveolar – (hláska) dásňový, alveolární

amada enemiga, f. – „milovaná nepřítelkyně“ (vyjádření lásky jako služby dámě v poezii pol. 14. a 15. století)

ambientación, f. – lit. umístění (děje), vyličení (prostředí)

ambiguo – obourodý (u podst. jmen, např. el/la mar)

americanismo, m. – amerikanismus (výraz z Lat. Am., např. tabaco, cacao...)

amorfo – tvarově neměnný, amorfní (např. příd. jméno)

ampliación, f. **de significado** – rozšíření významu (slova) (např. “hijos“ – jak synové, tak děti)

anacoluto, m. – anakolut (vybočení z vazby, např. oznámit a informovat vedoucího o případu)

anadiplosis, f. – lit. anadiploze (řečnická figura, kdy se na začátku věty opakuje slovo vyskytující se na posledních pozicích věty předcházející), viz též: **epanastrofě**

“no es una mariposa de metal, sino un aire.

Un aire blando y suave...”

(Vicente Aleixandre, *La destrucción o el amor*)

anáfora, f. – lit. anafora (opakování téhož slova na počátku veršů)

**“Ya besando unas manos cristalinas,
ya anudándome a un blando y liso cuello,
ya esparciendo por él aquel cabello...”**

(Luis de Góngora)

anafórico – lit. anaforický

analepsis, f. – analepse

anales, m.pl. – letopisy, anály, kronika

analogía, f. – obdoba, analogie (mluvnická apod.)

anapesto, m. – anapest (tříslabičná metrická stopa s dvěma slabikami krátkými/nepřízvučnými a poslední dlouhou/přízvučnou: ooó)

andalucismo, m. – 1. andaluský výraz 2. teorie vlivu andaluského dialektu na formování španělštiny v Americe

anfibraco, m. – anfibrach (tříslabičná metrická stopa s jednou slabikou dlouhou/přízvučnou a dvěma krátkými/nepřízvučnými: oóo)

anglicismo, m. – výraz anglického původu, anglicismus (např. club, líder...)

animado – životný (*podst. jméno, např. hombre, niña...*)

anuncio, m. – inzerát, anonce

antagonista, m. – *lit.* protivník

anteponer – dát, položit před (*slovo*)

antepuesto – položený před (*slovo*)

anterior – **1.** dřívější, předešlý **2.** (čas) předminulý skonalý **3.** (*samohláska*) přední (*i, e*)
pretérito, m. anterior – předminulý čas skonalý (*typ: hube hablado*)

anterioridad, f. – předčasnost (*dějů*) (*např. u souslednosti časové*)

anticadencia, f. – stoupavá intonace, antikadence (*otázka*)

anticlímax, m.f. – *lit.* zeslabování základního významu, antiklimax

antillanismo, m. – výraz z oblasti Antil

antítesis, f. – antiteze (*protiklad*)

**“Si hermoso el lazo fue, si dulce el cebo,
fue tirana la red, la prisión dura;”**

(Francisco de Quevedo)

antología, f. – **1.** antologie (*výbor z literárních děl*) **2.** sbírka (*básní*)

antonimia, f. – antonymie (*jev, kdy slova mají opačný význam*)

antónimo, m. – antonymum (*slovo opačného významu*)

recíproco – kontradikční (*opozice logická*) (*např. comprar/vender*)

antroponimia, f. – antroponymie (*studium vlastních jmen*)

antropónimo, m. – vlastní jméno (*např. María, Juan...*)

apartado, m. – odstavec, oddíl

aparte, m. – slova pronášená stranou, „pro sebe“ (*v div. představení*)

apéndice, m. – dodatek, příloha, apendix

apocopar – zkrátit, apokopovat

apócope, f. – apokopa, zkrácení slova (*např. bueno – buen*)

apócrifo, m. – apokryf (*podvržený, nepravý spis*)

apódosis, f. – závěť (*u souvěті*)

“Si Colón no hubiera descubierto América, la habrían descubierto los holandeses”

apologético – mravoučný

apólogo – **1.** mravoučný **2.** m. mravoučné pojednání **3.** m. jinotaj, příměr

aposición, f. – přístavek, apozice (*označení téže představy dvojím či vícerym způsobem: Cervantes, spisovatel Zlatého věku, ...*)

aposiopesis, f. – *lit.* apoziopese (*významová a intonační neukončenost mluvené výpovědi, odmíčení se, úmyslné přerušování řeči*)

“-Pero ¿es que también ese...?”

(Pío Baroja, Aventuras, inventos y mixtificaciones de Silvestre Paradox)

apóstrofe, m.,f. – **1.** oslovení, apostrofa (*oslovení někoho, od koho není možno čekat odpověď*)
2. *lit.* výčitka, urážka **3.** apostrof

**“¡Oh Cordero Divino, qué canciones
te cantará quien a tus pies estaba,
si en el sagrado de tu cruz le pones!”**

(Lope de Vega)

apóstrofo, m. – apostrof

árabe – 1. arabský 2. m. arabština

arabesco, m. – lit. arabeska (krátká povídka zachycující výjevy ze života)

arabismo, m. – výraz z arabštiny (např. *alcalde*, *ojalá...*)

araucano – araukánský (indiánský jazyk n. výraz, např. *pololo*, *pololear...*)

arcaísmo, m. – archaismus (zastaralý výraz, např. *liviano* = *ligero*)

archifonema, m. – archifoném (foném zahrnující fonologické vlastnosti společné oběma členům v protikladné dvojici, např. “N” = [m, n, ñ], “R” = [r, rr], “L” [l, ll])

argot, m. – argot, slang (mluva, kdy má vyjadřování sloužit k utajení komunikačního sdělení nečlenům skupiny, např. zlodějská hantýrka, např. *camelar* = *querer* /v cikánské hantýrce/)

argótico – argotický, slangový

argumental – dějový, obsahový

argumento, m. – 1. námět, scénář, libreto 2. lit. syžet (námět uměleckého díla)

arte, m.f. – 1. umění 2. typ verše

dramático – divadelní umění

mayor – osmi a víceslabičný typ verše, užívaný v pol. 14. a 15. stol.

menor – typ verše, který má osm slabik a méně, užívaný v pol. 14. a 15. stol.

real – osmislabičný verš, užívaný v pol. 14. a 15. stol.

bellas artes, f. pl. – krásná umění

articulación, f. – artikulace (tvoření hlásek při mluvení)

relajada – povolena

artículo, m. – 1. mluv. člen 2. článek (v novinách)

cero – nulový (žádný) člen

contracto – stažený člen (*a + el = al*, *de + el = del*)

de opinión – novinářský článek

determinado/definido – určitý člen (*el*, *la*)

indeterminado/indefinido – neurčitý člen (*un*, *una*)

ascenso, m. – stoupavá intonace

aseverativo – (věta) oznamovací

asimilación, f. – spodobá, asimilace (přizpůsobení hlásky jiné hlásce: *enfermo* vysl. [emfermo])

asíndeton, m. – asyndeton (bezespoječné spojení vět. členů nebo vět: např. *R. Caro – A las Ruinas de Itálica: Casas, jardines, Césares murieron. Y aun las piedras que de ellos se escribieron*)

**Acude, corre, vuela,
traspasa la alta sierra,
ocupa el llano...”**

(F. Luis)

aspecto, m. (del verbo, verbal) – (slovesný) vid
 imperfectivo – nedokonavý (např. *kupovat*)
 perfectivo – dokonavý (např. *koupit*)

aspiración, f. – aspirace (přídech při výslovnosti např. [ch])

astracán, m. – div. fraška (komický divadelní kus)

asturiano – 1. asturský (výraz, dialekt) 2. m. asturština

atlas, m. (lingüístico) – (lingvistický) atlas

átono – nepřízvučný

atributo, m. – 1. jmenný přísudek (např. *La casa es bonita.*)

atributivo – (věta) přívlastkový

augmentativo, m. – zveličené slovo, augmentativum (např. *mujer* – *mujerona*: žena-velká ženská)

auto, m. **sacramental** – středověká jednoaktová div. hra s biblickým námětem, alegorickými postavami (např. *u P. Calderóna de la Barca*)

autobiografía, f. – vlastní životopis

autocensura, f. – autocenzura (*censura autora samotného*)

autéctono – původní, domácí (*lexikum ad.*)

auxiliar – pomocný (sloveso) (např. složené slovesné časy: *haber*: *he hablado...*, *ser* v trpném rodě: *ha sido hablado... atd.*)

B

bable, m. – astursko-leónský dialekt

baile, m. – tanec, balet, výjev se zpěvy a tanci

balada, f. – balada (*lyrickoepická báseň se smutným dějem a často tragickým koncem*)

barbarismo, m. – barbarismus, (hrubá) jazyková chyba

base, f. – základ (*slova apod.*)
 de la comparación – porovnávací základ (*ve fonetice*)

baturreo – aragonský (*dialekt*)

bibliografía, f. – bibliografie

bilabial – (hláska) bilabiální, obouretný, retoretný (např. *p, b, m*)

bilateral – (opozice) bilaterální (např. *oboustranný fonologický protiklad: d – t, též morfologická: např. činný // trpný rod apod.*)

bilingüismo, m. – dvojjazyčnost, bilingvismus

bimembre – dvojčlenný (*věta apod.*)

biografía, f. – životopis

biógrafo, m. – životopisec

boom, m. – boom (*náhlý, bouřlivý zájem*)
 de la literatura hispanoamericana – boom hispanoamerické literatury

breve – (*samohláska*) krátký

bucólico – 1. bukolický, venkovský, pastýřský 2. f. bukolická skladba

burlesco – div. burleskní, směšný
 sátira, f. burlesca – burleskní satira
 teatro, m. burlesco – burleskní divadlo

C

cadena, f. – osnova (*textu*)

cadencia, f. – klesavá intonace, kadence

calambur, m. – kalambúr, slovní hříčka (*literární figura založena na zvukové podobnosti/ totožnosti významově odlišných pojmenování*)

“Con dados ganan condados”

(Luis de Góngora)

calco, m. **lingüístico** – jazykový kalk (*slovo tvořené z domácích prvků dle cizí předlohy, např. airport – aeropuerto*)

pluriverbal – víceslovný (*např. canción protesta*)

calificativo – kvalifikující příd. jméno (*vyjadřující vlastnost či stav, např. duro, útil..., muerto...*)

caló, m. – cikánská hantýrka (*např. camelar = querer*)

cambio, m. **de significado** – změna významu (*slova*)

campo, m. – pole

léxico/semántico – lexikální/sémantické (*např. tématu bydlení, práce atd.*)

canal, m. – (*informační*) kanál (*v procesu komunikace*)

canción, f. – píseň, kancóna

cancionero, m. – zpěvník

general – všeobecný (*starošpanělský básnický soubor*)

cantar – 1. zpívat, opěvovat (*i v básních*) 2. m. zpěv, píseň
de gesta – hrdinský zpěv

**“Han salido de Valencia, ya la bandera sacaron,
son cuatro mil menos treinta los que el Cid lleva a su lado,
y a cincuenta mil de moros sin miedo van a atacarlos.
Minaya con Alvar Álvarez éntranse por otro lado,
y plúgole al Creador que pudieran derrotarlos.
El Cid hiere con la lanza, luego a la espada echa mano,
a tantos moros mató que no pueden ser contados,
le va por el codo abajo mucha sangre chorreando.
Al rey Yusuf de Marruecos tres golpes le ha descargado,
pero el moro se le escapa a todo andar del caballo
y se le mete en Cullera, castillo muy bien armado;
hasta allí le sigue el Cid por ver si puede alcanzarlo,
con otros que le acompañan de aquellos buenos vasallos.
Desde Cullera se vuelve Mío Cid el bienhadado,
muy alegre del botín tan grande que han capturado.
Ve cuánto vale Babieca, de la cabeza hasta el rabo.
La ganancia de aquel día toda por suya ha quedado.
De aquellos cincuenta mil moros que habían contado,**

**no pudieron escaparse nada más que ciento cuatro.
Las mesnadas de Ruy Díaz saquearon todo el campo.”**
(*Cantar de Mío Cid*, versión de Pedro Salinas)

cántico, m. – hymnus, píseň (*oslavná skladba, chvalozpěv, např. San Juan de la Cruz: Cántico espiritual...*)

**“¿A dónde te escondiste,
Amado, y me dejaste con gemido?
Como el ciervo huiste,
habiéndome herido;
salí tras ti clamando, y eras ido.”**
(San Juan de la Cruz, *Cántico Espiritual*)

cantidad, f. – *mluv.* kvantita, délka (*hlásek, např. mladí-mládí*)

cantiga, f. – chvalozpěv, hymnus (*např. Cantigas de Santa María, autorem král Alfonso X*)

capa y espada – *div.* komedie, hry pláště a meče (*např. u Lope de Vegy*)

caribe – karibský výraz (*v am. španělštině, např. piragua, curare...*)

carta, f. – dopis

comercial/profesional – obchodní

personal – osobní

caso, m. – pád

ablativo – v některých jazycích (*např. latině*) 6. pád, ablativ

acusativo – 4. pád, akuzativ

dativo – 3. pád, dativ

genitivo – 2. pád, genitiv

nominativo – 1. pád, nominativ

vocativo – 5. pád, vokativ (*oslovujeme, voláme*)

castellano, m. – kastilština, španělština (*castellano = español*)

lengua, f. castellana/española – kastilský/španělský jazyk (*úřední jazyk Španělského království a řady zemí Latinské Ameriky*)

catacresis, f. – *lit.* katachréze (*promíchané a popletené metafor*y)

catalán – 1. katalánský 2. m. katalánština

lengua, f. catalana – katalánský jazyk (*úřední jazyk v autonomní oblasti Katalánsko*)

causa, f. – důvod, příčina

causal – (*věta*) důvodová

categoría, f. – kategorie

gramatical – *mluvnická, gramatická* (*např. rod, číslo...*)

lexical – *lexikální, slovní* (*druhy slov: podst. jm., přídav. jm., zájmena...*)

censura, f. – cenzura

central – (*samohláska*) středová (*e, a*)

cerrado – (*samohláska*) zavřený (*např. e – pecho, u – agudo*)

circunfijo, m. – předponově-příponové tvoření slov, prefixálně-sufixální derivace
(*např. jabón – enjabonar, místo – náměstek*)

circunstancial – příslovečný, adverbiální

clases, f. pl. **de palabras** – druhy slov, slovní druhy (*sustantivos, adjetivos, determinantes, pronombres, verbos, adverbios, preposiciones y conjunciones*)

clasicidad, f., **clasicismo**, m. – **1.** klasicismus (*umělec. směr konce 17. stol. a 18. stol.*)
2. klasičnost, klasickost

clasificación, f. – **1.** třídění, klasifikace **2.** klasifikace (*u determinace*)
morfológica/tipológica – morfologická

clasificar – třídit, klasifikovat

cliché, m. – klišé (*ustálený slovní obrat*)

clímax, m.f. – *lit.* klimax (*postupné zesilování základního významu*)

código, m. – **1.** kód (*i jazykový*) **2.** kodex (*zákoník*)

colección, f. – sbírka

de cuentos – povídek

de poesía/de poemas – básní

colectivo – kolektivum, kolektivní (*podst. jméno, např. la gente, el público...*)

coloquial – hovorový (*výraz apod., např. bobada = tontería, bocata = bocadillo*)

coloquio, m. – rozmluva, rozhovor

columna, f. – sloupek (*novinový*)

coma, f. – čárka (*ve větě*)

punto y coma – středník

comedia, f. – komedie

alta/burguesa – ze současného městského prostředí aristokracie *n.* buržoazie

capa y espada – hry, komedie pláště a meče

comentario, m. – komentář

comillas, f. pl. – uvozovky

entre comillas – v uvozovkách

comparación, f. – **1.** srovnávání **2.** přirovnání, podobenství

comparado – srovnávací, komparativní (*jazykověda*)

comparar – srovnávat

comparativo – **1.** srovnávací **2.** m. 2. stupeň, komparativ (*např. más bonito que...*)

compendio, m. – výbor (*z díla*), kompendium (*stručný přehled*)

competencia, f. (comunicativa) – (*jazyková*) kompetence (*mluvčího*)

complementario – (*věta*) předmětový

complemento, m. – předmět, doplněk

agente – původce děje, agens (*např. La puerta fue cerrada por Pedro*)

atributo – jmenný přísudek (*např. La casa es bonita.*)

circunstancial – příslovečné určení (*např. Llegó tarde., Llegó con su madre.*)

de nombre – neshodný přívlastek (*es el trabajo de Juan*)

directo – přímý předmět (*ve 4. pádě, např. Tomamos café. Lo tomamos*)

indirecto – nepřímý předmět (*ve 3. pádě, např. Damos un beso a Tomás. Le damos un beso*)

predicativo – přísudkový, predikativní (*např. Las aguas bajan turbias.*)

suplemento – doplněk (*např. Hablamos de cine.*)

composición, f. – kompozice, skládání (*slov i literární*) (*např. medio+día, lava+platos...*)

compuesto – **1.** složený (*čas, slovo, věta apod.*) **2.** m. složenina, kompozitum

común – obecný (*podst. jméno*)

comunicación, f. – komunikace

no-verbal – neverbální, nonverbální, vyjádřený mimoslovně

olfativa – čichová

sonora – zvuková

táctil – hmatová, taktilní

verbal – verbální, slovní

visual – zraková, vizuální

concatenación, f. – spojení, sřetězení, konkatenace (*v lingvistice i literatuře*)

conceptual – (plno)významový, konceptuální (*sloveso*) (*např. José trabaja muy bien.*)

conceptismo, m. – konceptismus (*tendence zachycovat a složitě umělecky stylizovat neobvyklé myšlenky a nápady; lit. směr šp. baroka, představitel F. de Quevedo*)

**“Es hielo abrasador, es fuego helado,
es herida que duele y no se siente,
es un soñado bien, un mal presente,
es un breve descanso muy cansado.**

**Es un descuido que nos da cuidado,
un cobarde, con nombre de valiente,
un andar solitario entre la gente,
un amar solamente ser amado.**

**Es una libertad encarcelada,
que dura hasta el postrero parasismo;
enfermedad que crece si es curada.**

**Éste es el niño Amor, éste es su abismo.
¡Mirad cuál amistad tendrá con nada
el que en todo es contrario de sí mismo! ”**

(Francisco de Quevedo)

concesivo – (*věta*) přípustková, konsesivní (*např. No lo creo, aunque lo jures...*)

concordancia, f. – shoda, konkordance

de tiempo/de los tiempos – souslednost časová

concordar – shodovat se

concreto – určitý, konkrétní (*podst. jméno označující osoby, zvířata a věci jako nositele vlastností a dějů, např. casa, coche...*)

condición, f. – podmínka, podmínková věta (*např. Si bebes alcohol, no podrás conducir...*)

condicional – **1.** (*věta*) podmínkový **2.** (*způsob*) podmiňovací, kondicionál (*typ: hablaría*)

compuesto – podmiňovací způsob složený (minulý), kondicionál minulý (*typ: habría hablado*)

conferencia, f. – konference

conjugación, f. – časování, konjugace (*sloves: hablo, hablas, habla...*)

irregular – nepravidelné

regular – pravidelné

conjugar – časovat

conjunción, f. – spojka, konjunkce

adversativa – odporovací, adverzativní (*pero, mas, empero, aunque...*)

causal – příčinná, kauzální (*porque, como ...*)

consecutiva – důsledková, účinková (*pues, conque, luego*)

coordinante – souřadící, koordinační (*y, pero...*)

copulativa – slučovací, kopulativní (*y, ni, que...*)

de finalidad – účelová, finální

de lugar – místa

de modo – způsobu

de tiempo – času (*cuando, mientras...*)

distributiva – vylučovací, distributivní (*např. o, u..., unos corren, otros saltan...*)

disyuntiva – rozlučovací, dysjunktivní (*např. ya-ya...¿Vienes o vas?*)

subordinante – podřadící, subordinační (*que, en cuanto, aunque...*)

conmutación, f. – viz: retruécano

connotación, f. – vedlejší význam, konotace (*složka výrazu – expresivní, emocionální zabarvení*)

connotativo – konotační

consecutivo – (*věta*) důsledková, konsekutivní (*s výrazy conque, así que...*)

consonante, f. – **1.** souhláska, konsonanta **2.** rým, konsonance

africada – semiokluzíva, afrikáta (*č*)

alveolar – dásňová, alveolární (*s, n, l, r, rr*)

bilabial – obouretná, retoretná, bilabiála (*p, b, m*)

dental – zubná, dentální, dentála (*t, d*)

explosiva – ražená, explozivní, exlozíva (*m – např. madre, n*)

fricativa – úžínová, frikativní, frikativa (*b – např. beber, f, Ø, d – např. moda, l, s, j, g – např. agosto, x*)

implosiva – implozivní souhláska, implozíva (*m – např. tiempo*)

interdental – mezizubná, interdentalní (*Ø – např. zapato*)

labiodental – retozubná, labiodentalní, labiodentála (*f*)

laríngea – hrtanová, laryngální, laryngála (*např. v češtině h*)

lateral – boková, laterální (*l, ll*)

líquida – likvida (*l, r*)

muda – němá (*h*)

nasal – nosová, nazální, nazála (*m, n, ñ, r*)

oclusiva – závěrová, okluzivní, okluzíva (*b – např. bonito, d – např. domingo, g – např. gato, p, k*)

oral – ústní, orální (*p*)

palatal – předopatrová, tvrdopatrová, palatální, palatála (*ñ, č, ll, j*)

semioclusiva – polozávěrová, semiokluzivní, semiokluzíva (*č*)

sonora – znělá (*b, d, g, m, l, ñ, g – jako [g]*)

sorda – neznělá (*p, t, k, Ø, s, č, x*)

velar – zadopatrová, měkkopatrová, velární, velára (*k, g – jako [ch]*)

vibrante – kmitavá souhláska, vibranta (*r, rr*)

consonantismo, m. – soustava souhlásek, konsonantismus

contable – počítatelný (*podst. jméno mající množ. číslo, např. libro-libros, casa-casas...*)

contaminación, f. **de palabras** – křížení, kontaminace (*nesprávné směšování dvou tvarů, vazeb apod., např. v půli cestě*)

contar – vyprávět, líčit

contenido, m. – obsah

de contenido – (*věta*) obsahový

contexto, m. – kontext

extraverbal – mimojazykový, neverbální

verbal – jazykový, verbální

contraste, m. – *lit.* protiklad

coordinación, f. – souřadnost (*vět*), koordinace

copla, f. – 1. sloka, strofa 2. pl. sloky, verše, básně (*např. J. Manrique: Coplas a la muerte de su padre*) 3. osmistopý verš u “arte menor“

**“Recuerde el alma dormida,
avive el seso e despierte,
contemplando
cómo se pasa la vida,
cómo se viene la muerte
tan callando,
cuán presto se va el placer
cómo, después de acordado,
da dolor;
cómo a nuestro parecer
cualquiera tiempo pasado
fue mejor.”**

(Jorge Manrique, *Coplas a la muerte de su padre*)

cópula, f. – spona, kopula (*Juan es maestro.*)

copulativo – 1. sponový, kopulativní (*sloveso*, tj. *ser, estar, parecer*), kopulativum 2. slučovací (*spojka, věta*)

costumbrismo, m. – žánrová literatura, kostumbrismus

costumbrista – 1. žánrový 2. m. kostumbrista, spisovatel žánrových povídek

novela, f. costumbrista – kostumbristický román (*např.: Fernán Caballero: La Gaviota ad.*)

creación, f. – tvorba, tvoření (*umělecké*)

creacionismo, m. – kreacionismus, šp. avantgardní lit. hnutí („*stálé tvoření*“ umělce, který je považován za „malého boha“)

creador – 1. tvůrčí, tvořivý 2. m. tvůrce

crear – tvořit, vytvořit (*umělec. dílo*)

creciente – (*intonace*) stoupavý

crema, f. – rozlučník

criollismo, m. – kreolský výraz, kreolština (*jazyky užívané otroky z Afriky pro rychlé dorozomění mezi sebou*)

crítica, f. – kritika

artística – umělecká

literaria – literární

crítico, m. – kritik

literario – literární

crónica, f. – kronika

cronista, m. – kronikář

primitivo – prvotní, původní (*první kronikáři šp. původu na am. území, např. B. de las Casas*)

cronológico – chronologický (*pohled na vývoj jazyka*)

cruce, m. (**de palabras**) – křížení (*nesprávné směšování dvou tvarů, vazeb apod., např. „espanglish“*)

cuaderna, f. **vía** – typ verše 13. a 14. století, objevující se u mester de clerecía

**“Mester trago fermoso, non es de joglaría, = 14A
mester es sen pecado, ca es de clerecía; = 14A
fablar curso rimado por la cuaderna vía = 14A
e sillabas cuntadas, ca es grant maestría.” = 14A**
(Libro de Alexandre)

cuadro, m. – div. obraz

cuarteta, f. – osmistopé čtyřverší u “arte menor“

**“Y todo un coro infantil (a)
va cantando la lección: (b)
mil veces ciento, cien mil; (a)
mil veces mil, un millón.” (b)**
(Antonio Machado)

cuarteto, m. – jedenáctistopé čtyřverší u “arte mayor“

**“Enhiesto surtidor de sombra y sueño (A)
que acongojas el cielo con tu lanza. (B)
Chorro que a las estrellas casi alcanza, (B)
devanado a sí mismo en loco empeño.” (A)**
(Gerardo Diego)

cuentista, m. – povídkář

cuento, m. – povídka, vyprávění

de hadas/infantil – pohádka

cuerpo, m. – 1. hlavní část (*knihy, článku*) 2. díl, část, svazek (*díla*)

culteranismo, m. – vyumělkovaný sloh, kulteranismus (*lit. směr šp. baroka, představitelem L. de Góngora*)

**“Era del año la estación florida
en que el mentido robador de Europa
-media luna las armas de su frente,
y el Sol todos los rayos de su pelo-,
luciente honor del cielo,**

*en campos de zafiro pace estrellas;
cuando el que ministrar podía la copa
a Júpiter mejor que el garzón de Ida
-náufrago y desdeñado, sobre ausente-,
lagrimosas de amor dulces querellas
da al mar; que condolido,
fue a las ondas, fue al viento
el mísero gemido,
segundo de Arión dulce instrumento.”*

(Luis de Góngora, *Soledades*)

cultismo, m. – 1. jaz. knižní, učené slovo (např. *legal*, *fructífero*) 2. lit. vyumělkovaný sloh, kultismus

culto – spisovný (jazyk)

D

dactílico – daktylský

dáctilo, m. – daktyl (typ verše, kdy je jedna slabika přízvučná a dvě nepřízvučné)

dativo, m. – 3. pád (komu, čemu?), dativ

débil – (samohláska) slabý (i, u)

decasílabo – desetislabičný (verš)

“A-llá en - la - pla-ya - que-dó - la - ni-ña,”

(Rubén Darío)

decadencia, f. – lit. dekadence (úpadek)

décima, f. – lit. decima (strofa provensálského původu mající 10 trochejských osmislabičných veršů)

<i>“Apurar, cielos, <u>pretendo</u>,</i>	8a
<i>ya que me tratáis <u>así</u>,</i>	8b
<i>qué delito cometí</i>	8b
<i>contra vosotros <u>naciendo</u>;</i>	8a
<i>aunque si <u>nací</u>, ya <u>entiendo</u></i>	8a
<i>qué delito he <u>cometido</u>:</i>	8c
<i>bastante causa ha <u>tenido</u></i>	8c
<i>vuestra <u>justicia</u> y <u>rigor</u>,</i>	8d
<i>pues el delito <u>mayor</u></i>	8d
<i>del hombre es haber <u>nacido</u>.”</i>	8c

(Calderón de la Barca, *La vida es sueño*)

declinación, f. – skloňování, deklinace (ve španělštině pomocí předložek, např. 2. pád – **de**, 3. pád – **a**, 4. pád – **a** /životné/, bez předložky /neživotné/)

decreciente – (intonace, diftong) klesavý (např. diftong **ai**, **ei**...)

defectivo – neúplný, defektivní (o slovese, užívají se jen některé osoby: např. **soler**, **gustar**..., u atmosférických jevů **llover**, **nevar**...)

definido – (člen) určitý (**el**, **la**)

deixis, f. – poukazování (u zájmen)
 anafórica/antecedente – anaforické (zpětné)
 catafórica – kataforické (následné)

denominación, f. – pojmenování, název, denominace

denotación, f. – označení, denotace

denotativo – označující, denotační

dental – (hláska) zubný, dentální (např. **t**, **d**)

dependiente – závislý, podřízený (vět. člen, věta apod.)

derivación, f. – odvozování (slov), derivace (např. **hierro** – **herrero** – **herrería**)

derivado – (slovo) odvozený, derivovaný

derivar – odvozovat (slova), derivovat

descenso, m. – klesavá intonace

describir – popisovat, popsat

descripción, f. – popis, deskripce

descriptivo – deskriptivní, popisný (jazykověda, pozie aj.)

desenlace, m. – lit. rozuzlení

desengaño, m. – lit. zbavení se iluzí, procitnutí

desiderativo – (věta) přací, deziderativní (např. **¡Ojalá venga pronto!**)

desinencia, f. – koncovka (též: verbal, např. **amar**, **como**)

despectivo – hanlivý, pejorativní (slovo, výraz, např. **medicucho**, **poetastro**...)

desviación, f. (gramatická) – odchylka (gramatická)

determinación, f. – určenost, určení, determinace

determinado – určovaný, determinovaný, (člen) určitý

determinante – určující, determinant

diacrónico – diachronický (pohled na vývoj jazyka: vývoj jazyka v čase)

dialectal – nářeční, dialektický (pohled na formování šp. v Americe)

dialecto, m. – dialekt, nářečí
 aragonés/hovor. maño – aragonský (dialekt ve vztahu ke kastilštině)
 astur-leonés/bable – astursko-leónský (historický dialekt ve vztahu k latině)
 canario – kanárský (dialekt ve vztahu ke kastilštině)
 meridional: andaluz – jižní: andaluský (dialekt ve vztahu ke kastilštině)

Coralito: ¿Ha estado usted escuchando la conversación?

Ambrosio: Zí, hija mía; y Dios te lo premie. No lo dejes viví; envenénale el aire; que haga número con los pinceles; que se muera por t`... ¡A vé zi me lo cambias, preciosa, y acaba por pintá argo bonito!

Coralito: Pero, qué le pasa a usted con é, que lo tiene irritao?

Ambrosio: ¿Qué quíees que me paze? ¡Que er pajolero niño no pinta más que

***desastres y cozas feas! ¡La casa me ha yena de cimiterios y de cipreses,
y de niños tábiros, y de mujeres flacas!***

(Hermanos Álvarez Quintero, *El genio alegre*)

meridional: extremeño – jižní: extremadurský (*dialekt ve vztahu ke kastilštině*)

meridional: murciano – jižní: murcijský (*dialekt ve vztahu ke kastilštině*)

navarro-aragonés – navarsko-aragonský (*historický dialekt ve vztahu k latině*)

occidental: valenciano – západní: valencijský (*dialekt ve vztahu ke katalánštině*)

oriental: mallorquí – východní: mallorský (*dialekt ve vztahu ke katalánštině*)

dialectología, f. – studium nářečí, dialektologie

dialectológico – nářeční, dialektologický

diario, m. – deník, diář

diccionario, m. – slovník

bilingüe – dvojjazyčný, bilingvní, překladový

científico – vědecký, technický

de modismos – frazeologický

de sinónimos y antónimos – synonym a antonym

de uso – určený pro běžnou praxi, uzuální

enciclopédico – encyklopedický, výkladový

escolar – školní

especializado – specializovaný, odborný

etimológico – etymologický (*odhalující původ slov*)

ideológico – ideologický (*výrazy uspořádané dle navzájem souvisejících myšlenek: víra-bůh-kostel
apod., ve šp. např. J. Casares*)

monolingüe – jednojazyčný

técnico – technický, vědecký

dicotomía, f. – dvojčlennost, dichotomie

diéresis, f. – **1. mluv.** rozlučnick **2. lit.** diereze, přerývka (*mezislovní předěl na hranici dvou úseků
metra, rozluka: cigüeña, pingüino...*)

diglosia, f. – diglosie (*bilingvismus, kdy mluvčí střídají dva jazyky, z nichž jeden má sociálně
a politicky nižší postavení, např. francouzština – baskičtina*)

dígrafo, m. – spřežka (*spojení dvou písmen k vyjádření jedné hlásky: např. ch, ll, rr*)

digresión, f. – odbočka, vsuvka, digrese

dilogía, f. – dvojsmyslnost (*literární figura*)

***“Salió de la cárcel con tanta honra, que le acompañaron doscientos
cardenales; salvo que a ninguno le llamaban eminencia.”***

(Francisco de Quevedo)

diminutivo, m. – diminutivum, zdrobnělina (*např. casa-casita = dům-domeček*)

diptongo, m. – dvojhláska, diftong

creciente – stoupavý (*ia, ie, io, ua, ue, uo*)

decreciente – klesavý (*ai, ei, oi, au, eu, ou*)

discurso, m. – proslov, projev, diskurz
disfemismo, m. – vulgární mluva, dysfemismus
disimilación, f. – rozlišení, rozrůznění hlásek, disimilace (*např. peine – paine*)
dístico, m. – *lit.* dvojverší, distichon
distintivo – rozlišující, distinktivní (*rys, znak apod.*)
distributivo – (*věta*) rozlučovací, distributivní (*např. se spojkami: ya...ya..., ora...ora...*)
disyuntivo – (*věta*) vylučovací, dysjunktivní (*např. se spojkami: o. u...*)
división, f. – **1.** dělení, členění (*i řeči*) **2.** rozdělovací čárka
doblete, m. – dvojí tvar, dublet (*slova téhož původu lišící se pravopisem či tvary: např. planum – plano /= cultismo!, llano /= voz patrimonial!)*)
drama, m. – drama
dramática, f. – dramatické umění
dramático – dramatický, divadelní
 arte, m. f. dramático – dramatické umění
dramatismo, m. – dramatičnost
dramatización, f. – dramatizace
dubitativo – rozvažovací, dubitativní (*spojka, např. tal vez, quizás...*)

E

ecléctico – eklektický (*v umění nepřinášející nic nového, pouze kombinování a spojování různých prvků a předloh*)
economía, f. de la lengua – ekonomie jazyka
Edad, f. de Oro – Zlatý věk španělské literatury (*období 16. a části 17. století*)
editorial, m. – úvodník (*v novinách*)
editorial, f. – vydavatelství, nakladatelství
égloga, f. – *lit.* ekloga (*báseň o pastýřském životě*)

**“¡Oh más dura que el mármol a mis quejas,
 y al encendido fuego en que me quemo
 más helada que nieve, Galatea!
 Estoy muriendo, y aún la vida temo;
 témola con razón, pues tú me dejas;
 que no hay, sin ti, el vivir para qué sea...”**
 (Garcilaso de la Vega, *Égloga I*)

ejemplo, m. – *lit.* exemplum, příklad (*např. u Juana Manuela*)
elegía, f. – žalozpěv, elegie (*např. M. Hernández a Ramón Sijé: “En Orihuela...”*)

**“Yo quiero ser llorando el hortelano
 de la tierra que ocupas y estercolas,
 compañero del alma, tan temprano...”**
 (Miguel Hernández, *El rayo que no cesa*)

elemento, m. – prvek, (větný) člen

oracional – větný člen (*podmět, přísudek...*)

eliminación, f. – vynechání, eliminace (*hlásky*)

elipsis, f. – výpustka, elipsa (*např. ¿Qué tal? Así, así...; ¿Y aquello, qué?*)

elisión, f. – elize, elidování (*vypouštění hlásky*)

emisor, m. – vysílač (*informací*) (v procesu komunikace)

encabalgamiento, m. – přesah (*veršů*)

**“Yo voy soñando camino
de la tarde ¡Las colinas...”**

(Antonio Machado)

encabezamiento, m. – 1. oslovení (v dopise) 2. záhlaví (v listinách), titulek (novinový)

enciclopedia, f. – encyklopedie

enclítica, f. – příklonka, enklitikon (*nepřízvučné slovo, které se pro svou nepřízvučnost přiklání ke slovům přízvučným a tvoří s ním jeden mluvnický takt: dámelo, díjnos...*)

enclítico – (u zájmen) příklonný, enklitický

endecasílabo – (verš) jedenáctislabičný (typ jambického jedenáctislabičného verše s ženským rýmem, typický pro it. středověký epos, sonet apod.)

**“Ce-rrar - po-drá – mis – o-jos – la – pos-tre-ra
sombra que me llevare el blanco día,
y podrá desatar esta alma mía
hora a su afán ansioso lisonjera; ”**

(Francisco de Quevedo)

énfasis, f. – 1. vzrušení, důraz (v řeči) 2. nadsázka, hyperbola

hablar con énfasis – mluvit vzrušeně, důrazně, emfaticky

ensayista, m. – esejista

ensayo, m. – esej (*menší literární útvar pojednávající subjektivně o otázkách filozofie, kultury*)

entonación, f. – intonace (*melodická stránka jazyka, výška hlasu apod. – tedy: enunciativa /oznamovací/, interrogativa /tázací/, exclamativa /zvolací/...)*

entreacto, m. – 1. div. mezihra 2. přestávka

entremés, m. – div. mezihra, intermezzo (*např. od M. de Cervantese...*)

enumeración, f. – gram. výčet, vypočítávání (*např. En España se habla castellano, atalán, gallego, vasco...*)

“goza cuello, cabello, labio y frente...”

(Luis de Góngora)

caótica:

**“todo lo tiraría:
los precios, los catálogos,
el azul del océano en los mapas,
los días y sus noches,
los telegramas viejos
y un amor.”**

(Pedro Salinas, *La voz a ti debida*)

epanadiplosis, f. – lit. epanadiploze (*literární figura, kde ze dvou vět n. veršů jsoucích ve vzájemném vztahu první začíná stejným slovem, kterým druhá končí*)

“Verde que te quiero verde.”

(Federico García Lorca)

epanalepsis, f. – lit. epanalepse (*lit. figura spočívající v opakování slov n. slovních spojení v jedné větě, verši n. ve větách po sobě následujících*)

“Traed, traed de vino vasos llenos”

(A. Montano)

epanástrofe, f. – lit. epanastrofa (*opakování týchž slov, kterými verš končí, na počátku verše následujícího*) viz též: **anadiplosis**

épica, f. – epika (*literatura výpravná mající děj*)

épico – výpravný, epický (*vypravující nějaký děj*)

epiceno – obourodý (*u podst. jména, např.: la hormiga – mravenec mužský i ženský rod*)

epifonema, m. – epifonéma (*mravoučné zvolání, urč. etická výzva na závěr projevu*)

epífora, f. – lit. epifora (*opakování stejných slov na konci veršů n. vět jdoucích po sobě*)

“¿Va a guiarme el enigma? Rumbos. Rumbos.”

(Jorge Guillén, *Cántico*)

epigrama, m. – epigram (*krátká báseň vtipně vyjadřující vážnou n. satirickou myšlenku*)

epílogo, m. – epilóg (*doslov, závěr*)

epíteto, m. – epiteton (*druh obrazného pojmenování, básnický přívlastek, shoduje se s gramatickým „přídavným jménem explkativním“ např. dulce miel, blanca nieve...*)

epopeya, f. – epopěj (*rozsáhlá epická báseň zprav. historického obsahu*)

equipolente – (*opozice*) ekvipolentní (*protiklad dvou rovnocenných prvků, ve fonologii např. p-r*)

equívoco, m. – dvojsmyslnost, slovní hříčka (*literární figura*)

escena, f. – div. scéna

escritor, m. – spisovatel

esdrújulo (proparoxítono) – přízvuk na třetí slabice od konce, slovo s tímto přízvukem, proparoxytonon (*např. Málaga*)

espacio, m. – prostor (*děje apod.*)

español – 1. španělský 2. m. španělština (castellano = español)
de América – americká

-Por los caminos ves, vos, y vos que sos correo habrás visto mucho, porque sos impuesto para andar, cada vez son más los terrenos ruineados por los maiceros: lomas peladas, onde ya sólo el agua resbala sobre piedra; planes sin capa vegetal hecha de pelo de muertos que fueron de palo (...)

-¿Y hasta ónde va a seguir? Se está aislando mucho.

-Ya me debía haber regresado; pero me da pena dejarte ir solo, vas con mucha aflicción en la cara, y lo que estuviste preguntando al chucho, me dio mala espina.

-¿Oyó, pué?

-Se oyó todo; mejor que me contés (...)

(Miguel Ángel Asturias: *Hombres de maíz*)

peninsular – poloostrovní, španělská

lengua, f. española – španělský/kastilský jazyk (*úřední jazyk Španělského království a řady zemí Latinské Ameriky*)

especificación, f. – specifikace (*u determinace*)

especificativo – specifikující, vymezující (*příd. jm. zpřesňují význam, obvykle stojí za podst. jménem: una chica guapa y joven...*)

espectáculo, m. – div. představení, podívaná

esperpento, m. – lit. žánr „šereda“ (*dramatic. dílo charakterizované systematickou deformací reality, se zdůrazněním groteskních rysů, tvůrcem R. M. de Valle-Inclán. Např. “Divinas palabras”, “Luces de Bohemia”*)

“Los héroes clásicos reflejados en los espejos cóncavos dan el Esperpento. El sentido trágico de la vida española sólo puede darse con una estética sistemáticamente deformada. España es una deformación grotesca de la civilización europea. Las imágenes más bellas en un espejo cóncavo son absurdas. La deformación deja de serlo cuando está sujeta a una matemática perfecta. Mi estética actual es transformar con matemática de espejo cóncavo las normas clásicas.”

(Ramón del Valle-Inclán, *Luces de Bohemia*)

espinela, f. – viz: décima

estancia, f. – lit. stance (*oktáva*)

estilística, f. – stylistika (*nauka o slohu, stylu*)

estilístico – stylistický

estilizar – stylizovat

estilo, m. – 1. způsob, řeč 2. (*literární*) sloh, styl

directo – přímá řeč (*např. Juan dice: “Estoy enfermo”*)

indirecto – nepřímá řeč (*např. Juan dice que está enfermo*)

indirecto libre – polopřímá řeč (*např. El concierto, dijo el pianista, había sido muy bonito.*)

estrenar – mít premiéru

estreno, m. – premiéra

estrofa, f. – sloka, strofa

manriqueña (též: pie, m. quebrado) – typ verše (*verš vložený do jiných veršů s mnohem větším počtem slabik*)

estructural – strukturální

estructuralismo, m. – strukturalismus (*zkoumání jazyka jako vzájemně se podmiňující struktury n. funkčně souvisejících složek, F. de Saussure*)

estudio, m. – studie

etimología, f. – etymologie (*nauka o původu slov, původním významu slova a jeho vývoji, o vzájemné příbuznosti slov*)

etnolingüística, f. – etnolingvistika (*studium vztahů mezi jazykem a sociálně-kulturním kontextem, ve kterém se realizuje*)

eufemismo, m. – eufemismus (*nahrazení nepříjemného výrazu mírnějším, jemnějším: morir-irse de este mundo, zdražování = úprava cen*)

eufemístico – zjemnělý, eufemistický

euskera, m. – baskičtina

exclamación, f. (retórica) – zvolání, exklamace (*i básnické*)

exclamativo – (věta) zvolací, exklamativní

exemplum, m. – příklad, exemplum (*i lit., např. u Juana Manuela*)

exhortativo – (věta) rozkazovací, exhortativní

explicativo – vysvětlující, objasňující, explikativní (*příd. jméno, obvykle stojí před podst. jménem: la blanca nieve, la dulce miel...*)

explosivo – ražená, explozivní (*souhláska, např. m – madre, n*)

exposición, f. – výklad, vysvětlení

extralingüístico – mimojazykový (*faktor*)

extranjerismo, m. – slovo cizího původu, cizí slovo (*např. z angličtiny: club, bote, z italského: piloto, fragata, z francouzštiny: marcha, batallón... ad.*)

F

fábula, f. – 1. lit. fabule (*souhrn událostí časově a příčinně spojených*) 2. bajka (*krátké vyprávění alegorického charakteru mířící k mravnímu ponaučení, např. u T. de Iriarte n. F. M. Samaniega*)

farsa, f. – lit. fraška (*komedie předvádějící situace a zápletky všedního života*)

fascículo, m. – svazek, sešit

femenino – ženský (*rod*), femeninum

figura, f. – (básnická) figura (*básnický výrazový prostředek s expresivní, významovou, okrasnou funkcí, např. anafora, epanastrofa ad.*)

fónica – zvuková, fónická

gramatical – gramatická

léxico-semántica – lexikálně-sémantická

literaria – literární (*např. hyperbaton, polyptoton, slovní hříčka ad.*)

por adición de palabra – spočívající v hromadění významů

por combinación de palabras – spočívající v hromadění slov, stejných hlásek, kmenů n. kořenů

por omisión de palabra – spočívající ve vypuštění slov
por repetición de palabras – spočívající v opakování slov
retórica – rétorická

final – (věta) účelový

flexión, f. – ohýbání (slov), flexe (tj. skloňování, stupňování, časování)
interna – vnitřní flexe (např. *empiezo* – *empezamos*)

flexivo – flektivní, flexivní (typ jazyka s flexí prostřednictvím afixů)

folletín, m. – fejeton (krátká vtipná novinová stať)

folletinista, m. – fejetonista

fonema, m. – foném (hláska s významotvornou rozlišovací funkcí, např. *sociedad*, *suciedad*, *saciedad*)

fonemático – fonematický (plán)

fonética, f. – fonetika (vědní obor zabývající se zvukovou stránkou řeči)

fonético – zvukový, fonetický

fonología, f. – fonologie (nauka o fonémech a jejich systému v daném jazyce)

fonológico – fonologický

forma, f. – tvar, forma

formación, f. – tvoření, formace (tvaru, forem, slov ad.)
de palabras – slov

formalismo, m. – formalismus (přílišné zdůrazňování formy v umělec. díle)

formar – tvořit (slova, sloves. tvary ad.)

frase, f. – fráze, věta

hecha – sousloví, rčení (např. *“erre que erre“*, *“cara de perro“*...)

fraseología, f. – frazeologie

fricativo – úžinový, frikativní (souhláska, např. *b* – *beber*, *f*, *Ø*, *d* – *moda*, *l*, *s*, *j*, *g* – *agosto*, *x*)

fuerte – (samohláska) silný (*a*, *o*, *e*)

función, f. – 1. mluv. funkce 2. div. představení

funcional – funkční (jazykověda ad.)

futurismo, m. – futurismus (avantgardní směr v umění na poč. 20. stol.)

futuro, m. – budoucí (čas), futurum

compuesto – budoucí čas složený (předbudoucí) (typ: *habré hablado*)

imperfecto – budoucí nedokonavý (typ: *hablaré*)

perfecto – předbudoucí, budoucí dokonavý (typ: *habré hablado*)

simple – budoucí čas (jednoduchý) (typ: *hablaré*)

G

galicismo, m. – výraz z francouzštiny, galicismus (např. *marcha*, *batallón*...)

gallego – 1. galicijský 2. m. galicijština

lengua, f. gallega – galicijský jazyk (úřední jazyk v autonomní oblasti Galicie)

gaucho – Ar. lit. 1. gaučovský 2. m. gaučo

gauchesco – gaučovský

novela, f. gauchesca – román ze života gaučů (např. *“Martín Fierro“*)

gauchismo, m. – Ar. gaučovský výraz

geminación, f. – zdvojení (souhlásky), geminace (např. *rr, ll*) **2.** viz: **epanalepsis**

genealógico – rodový, genealogický

generativo – (gramatika, syntax) generativní (soubor formálních pravidel, na jejichž základě lze vytvořit všechny gramaticky správné věty daného jazyka)

genético – genetický (genetické srovnávání – jazyková metoda zkoumání)

género, m. – **1.** mluv. rod **2.** lit. žánr
 chico – (hudební) jednoaktovka
 femenino – ženský rod, femeninum
 grande – (hudební) hra o několika jednáních
 masculino – mužský rod, maskulinum
 neutro – střední rod, neutrum (např. *lo bueno ad.*)

genitivo, m. – 2. pád (koho, čeho?), genitiv

gentilicio, m. – rodové pojmenování (např. *praguense, madrileño*)

geografía, f. **lingüística** – jazykový zeměpis, lingvistická geografie

germanía, f. – zlodějská hantýrka, žargon

germánico, m. – germánština

gerundio, m. – gerundium (v češtině tomuto tvaru odpovídá nejčastěji „přechodník“)
 compuesto – složené, minulé (typ: *habiendo hablado*)
 simple – přítomné (typ: *hablando*)

gerundivo, m. – gerundivum (v latině přičestí trpného futura)

gesta, f.: cantar, m. de gesta – lit. hrdinský zpěv

glosa, f. – lit. glosa (vysvětlující poznámka)

glosario, m. – glosář

gongorismo, m. – gongorismus (název dle L. de Góngory, představitele kulteranismu)

gradación, f. – **1.** stupňování (příd. jmen, příslovčí) **2.** lit. gradace (děje, vyprávění, např. stupňování účinku básnického obrazu apod.)
 analítica – opisné, analytické (např. *caro, más caro, el más caro*)
 sintética – pomocí koncovek, syntetické (*bueno, mejor, el mejor/óptimo*)

“en polvo, en humo, en aire, en sombra, en nada”

(Luis de Góngora)

gradual – (opozice) graduální (= stupňovitý, např. různý stupeň otevřenosti u samohlásek)

graduar – stupňovat (příd. jména, příslovce)

grafema, m. – grafém (grafický písemný znak – písmeno)

gramática, f. – mluvnice, gramatika

grave (palabra) – (slovo) s přízvukem na předposlední slabice (např. *España, bonito...*)

grosero – hrubý, sprostý (slovo, např. *mierda, culo...*)

grupo, m. – skupina
 acentual – větný přízvuk
 de palabras – sousloví, lexikální spojení
 fónico – mluvní takt
 tónico – přízvučný, tónický takt (skupina)

guaraní – guaraní (indiánský jazyk n. výraz, např. *ara, piraña...*)

guión, m. – pomlčka

H

habla, f. (el) – mluva, mluvený jazyk, (*konkrétní*) promluva

culta – spisovná

popular/coloquial – hovorová

vulgar – vulgární

hablante, m., f. – mluvčí

hagiografía, f. – životy světců, hagiografie (*např. autor Gonzalo de Berceo*)

hebreo – 1. hebrejský 2. m. hebrejšťina

hexámetro, m. – šestiměr, hexametru (*druh verše o šesti sestupných stopách*)

hiato, m. – hiát (*spojení dvou samohlásek, které patří do dvou slabik: např. caer, día...*)

híbrido – hybridní (*slovo tvořené z různojazyčných prvků: např. yerbamate...*)

himno, m. – hymnus (*oslavný zpěv, chvalozpěv*)

hipérbaton, m. – hyperbaton (*literární figura založená na změně přirozeného slovosledu event. sledu událostí*)

**“Del salón en el ángulo oscuro, = (*En el ángulo oscuro del salón)
de su dueño tal vez olvidada,
silenciosa y cubierta de polvo,
veíase el arpa.”**

(Gustavo Adolfo Bécquer, *Rimas*)

hipérbole, f. – nadsázka, hyperbola (*un hombre alto – un gigante apod.*)

**“... los ojos avvicindados en el cogote, que parecía que miraba por
cuévanos, tan hundidos y oscuros, que era buen sitio el suyo para
tienda de mercaderes;”**

(Francisco de Quevedo, *El Buscón*)

**“Érase un hombre a una nariz pegado,
érase una nariz superlativa,
érase una alquitara medio viva,
érase un peje espada mal barbado;
era un reloj de sol mal encarado,
érase un elefante boca arriba,
érase una nariz sayón y escriba,
un Ovidio Nasón mal narigado.
Érase el espolón de una galera,
érase una pirámide de Egipto,
los doce tribus de narices era;
érase un naricísimo infinito,
frisón archinariz, caratulera,
sabañón garrafal, morado y frito.”**

(Francisco de Quevedo)

hispanoamericano – hispanoamerický, latinskoamerický

historias, f.pl. **intercaladas** – způsob vkládání epizod do hlavního děje díla

historieta, f. – anekdota

homilía, f. – homilie (*rozbor biblického textu čteného při mši*)

homonimia, f. – homonymie (*jev, kdy stejně znějící slova mají odlišné významy: např. vino: verbo venir / bebida; haya: verbo haber / árbol*)

homónimo, m. – homonymum

humorista, m. – humorista (*např. E. Jardiel Poncela*)

icono, m. – ikona (*znak zakládající se na vnější podobnosti*)

identificación, f. – ztotožnění, identifikace (*např. u determinace*)

idilio, m. – lit. idyla, selanka

idioma, m. – řeč, jazyk

oficial – úřední, oficiální jazyk

imitación, f. – napodobení, imitace (*i v lit.*)

imitar – napodobovat, imitovat

imperativo, m. – rozkazovací způsob, imperativ

afirmativo/positivo – kladný, pozitivní (*např. ¡habla!, ¡hablad!, ¡hable!, ¡hablen!, ¡hablemos!...*)

negativo – záporný, negativní (*např. ¡no hables!, ¡no habléis!, ¡no hable!, ¡no hablen, ¡no hablemos!*)

imperfectivo – (*vid*) nedokonavý, imperfektivní

imperfecto – imperfektum, nedokonavé sloveso

pretérito, m. imperfecto – souminulý čas, minulý čas nedokonavý (*typ: hablaba*)

futuro, m. imperfecto – budoucí čas (*typ: hablaré*)

implemento, m. – přímý předmět (ve 4. pádě)

implosión, f. – imploze (*počáteční artikulační fáze při artikulaci závěrových souhlásek*)

implosivo – implozivní

implosiva, f. – imploziva, implozivní souhláska (*m – např. tiempo*)

impropio – nevlastní, nepravý (*slovní druh apod.*)

inanimado – neživotný (*podst. jméno, např. piedra...*)

inciso, m. – vsuvka, vsunutá věta; inkluze

incoativo – počínavý, inchoativní (*např.: začínat, rozeběhnout se, ve šp. pomocí perifráze: echarse a correr*)

incontable – nepočítatelný (*podst. jméno nemající množ. číslo: např. agua, nieve...*)

indefinido – 1. (*člen*) neurčitý (*un, una*) 2. (*čas*) minulý dokonavý

pretérito, m. indefinido – minulý čas dokonavý (*typ: habló*)

indeterminado – (*člen*) neurčitý (*un, una*)

indicativo – (*způsob*) oznamovací, indikativ (*např. hablo, habló, hablaba, he hablado, hablaré, hablaría*)

índice, indicio, m. – index (znak založený na souvislosti: kouř – hoří)

individualización, f. – individualizace (např. u determinace)

indoeuropeo – indoevropský

infinitivo, m. – neurčitek, infinitiv

compuesto – minulý, složený (typ: haber hablado)

simple – přítomný (typ: hablar)

infijo, m. – infix (prvek vkládaný dovnitř slova, např. dient-ec-ito)

inflexión, f. – 1. ohebnost, flexe (skloňování, časování) 2. (hlasu) modulace, intonace

informal – nespisovný, neformální (jazyk, výraz)

informe, m. – referát

inicial, f. – iniciála (začáteční písemno)

innovación, f. (del léxico) – obměna, inovace, zmodernizování (slovní zásoby)

interdental – (hláska) mezizubný, interdentalní, interdental (Ø)

interfijo, m. – infix (prvek vkládaný dovnitř slova, např. dient-ec-ito)

interjección, f. – citoslovce, interjekce

impropia – nevlastní (slovo jiné gramatické kategorie ve funkci citoslovce, např. ¡bravo!)

propia – vlastní (např. ¡ay!, ¡oh!)

interlocutor, m. – účastník rozmluvy (mluvčí i posluchač)

interludio, m. – div. mezihra, interludium

interrogación, f. – 1. otázka, dotaz 2. otazník

retórica – řečnická otázka

“¿Esta tierra fuiste tú, amor de mi vida? ¿Me preguntaré así cuando en el fin me conozca, cuando me reconozca y despierte, recién levantado de la tierra, y me tienta, y sentado en la hondonada, en el fin, mire un cielo piadosamente brillar?”

(Vicente Aleixandre, *Historia del corazón*)

signo, m. de interrogación – otazník

interrogativo – (zájmeno, věta ad.) tázací, interrogativní

intervocálico – mezisamohláskový, intervokalický (*nacházející se mezi dvěma samohláskami*)

intransitivo – (sloveso) nepřechodný, intranzitivní, bezpředmětový, podmětový (např. spát, ležet, saltar, correr...)

introducción, f. – úvod, introdukce

invariable – neohebný (slovo, tj. příslovce, předložka, spojka...), neměnný (tvar slova)

inversión, f. – obrát, inverze, obrácený slovosled

invocación, f. – vyzývání, invokace, úvodní část eposu

ironía, f. – ironie

“Divirtióse algo con las alabanzas que iba oyendo de sus buenas carnes, que le iba de perlas lo colorado.”

(Francisco de Quevedo, *El Buscón*)

irregular – nepravidelný (*sloveso aj.*)

isocolon, m. – lit. izokólon (*v řeči shodný počet členů, totožnost úseků; shoda délky dvou n. více mluvních taktů v próze*)

**“Tras arder siempre, nunca consumirme;
y tras siempre llorar, nunca acabarme;
tras tanto caminar, nunca cansarme;
y tras siempre vivir, jamás morirme;”**

(Francisco de Quevedo)

isoglosa, f. – hranice u zeměpisného dělení dialektů, izoglosa

italianismo, m. – výraz z italštiny, italianismus (*např. escopeta, fragata...*)

J

jácara, f. – taneční píseň, romance

jarcha, f. – krátká strofa v mozarabštině na konci moaxajy

“Vayse meu corachón de mib,

ya Rab, ¿si se me tornarád?

¡Tan mal meu doler li-l-habib!

Enfermo yed, ¿cuándo sanarád? ”

Mi corazón se me va de mí,

Oh Dios, ¿acaso se me tornará?

¡Tan fuerte mi dolor por el amado!

Enfermo está, ¿cuándo sanará?

jerga, f. – hantýrka, slang

del hampa o delincuencia – mluva delikventů (*např. la trena = cárcel, los picos/maderos = policías*)

juvenil – mluva mladých (*např. hacer novillos = no acudir a la clase*)

profesional – profesionální hantýrka (*např. ve fotbale: tirarse a la piscina = simular un penalty*)

jergal – slangový, argotický

juego, m. **de palabras** – hra se slovy, slovní hříčka (*literární figura*)

juglar, m. – zpěvák, trubadúr, kejklíč

juglaría, f. – zpěváci, kejklíři, trubadúři

mester, m. de juglaría – umění juglarů

L

labial – (*hláska*) retný, labiální, labiála (*f*)

labiodental – (*hláska*) retozubný, labiodentální, labiodentála (*f*)

laísmo, m. – laísmo (*tendence užívat u ženského rodu u nepřímého předmětu tvary “la, las“ místo “le, les“: /A ella/ no la daré nada – Nic ji nedám. Tato tendence je považována za nesprávnou.)*

largo – (*samohláska*) dlouhý (*např. mládlí*)

laríngea – (hláska) hrtanový, laryngální, laryngála (h)

lateral – (hláska) bokový, laterální (l, ll)

latín, m. – latina

culto – spisovná, knižní

vulgar – lidová, vulgární

latinismo, m. – latinismus, latinský výraz/vazba (např. *bona fide* = *con buena fe*)

lead, m. angl. = záhlaví, titulek (novinový)

leísmo, m. – leísmo (tendence vyjadřovat přímý předmět u mužs. rodu životných podst. jmen tvary **“le, les“**, tedy tvary **“lo, los“** se užívají jen pro věci: no **le** veo a Juan – Nevidím Juana. Tato tendence je tolerována v rámci normy jako spisovná.)

lengua, f. – jazyk

coloquial – hovorový (např. *la bobada* = *tontería*, *el bocata* = *bocadillo*)

dominada – ovlivněná (jiným jazykem)

dominante – ovlivňující, převládající

escrita – psaný

hablada/oral – mluvený

materna – mateřský

oficial – úřední

sánscrita – sanskrt (staroindický jazyk)

lenguaje, m. – jazyk, řeč (obecná schopnost komunikace)

periodístico – novinářský jazyk

publicitario – reklamní jazyk

letanía, f. – litanie (modlitba)

letra, f. – písmeno

mayúscula – velké, majuskule

minúscula – malé, minuskule

latina – latinské

letras, f.pl. – literatura, písemnictví

letrilla, f. – lit. krátká veršovaná skladba (např. *díla L. de Góngory n. F. de Queveda...*)

**Ándeme yo caliente
y ríase la gente
“Traten otros del gobierno
del mundo y sus monarquías,
mientras gobiernan mis días
mantequillas y pan tierno,
y las mañanas de invierno
naranjada y aguardiente,
y ríase la gente. ”**

(Luis de Góngora)

lexema, m. – lexém (jednotka slovní zásoby, nesoucí význam: **perr-o**, **perr-ito**)

léxico – 1. slovní, lexikální 2. m. slovní zásoba, lexiko

lexicografía, f. – lexikografie, užitá lexikologie (*popis slovní zásoby a sestavování slovníků*)

lexicología, f. – nauka o slovní zásobě, lexikologie

leyenda, f. – legenda (*ve šp. literatuře např. legendy G. A. Bécquera*)

negra – černá legenda (*zakladatelem B. de las Casas, odsuzující jednání Španělů během dobývání Lat. Am.*)

libelo, m. (difamatorio) – spisek, pamflet (*hanlivý článek, hanopis*)

licencia, f. – licence (*básnická, např. sinalefa, diéresis, sinéresis...*)

métrica – metrická

ligadura, f. – spřežka (*spojení dvou písmen k vyjádření jedné hlásky: ch, ll, rr*)

línea, f. **argumental** – dějová linie

lingüística, f. – jazykověda, lingvistika

lira, f. – lira (*typ verše*) (*strofa pěti veršů*)

“Si de mi baja <u>lira</u>	7a
<u>tanto pudiese el son que en un momento</u>	11B
<u>aplacase la <u>ira</u></u>	7a
<u>del animoso viento</u>	7b
<u>y la furia del mar y el movimiento.”</u>	11B

(Garcilaso de la Vega)

lírica, f. – lyrika (*dílo, ve kterém dominují prožitky, emoce, popis přírody apod.*)

lírico – lyrický

literario – literární, slovesný

literato, m. – literát

literatura, f. – písemnictví, literatura

comercial/de entretenimiento – beletrie

comprometida – angažovaná

de ciencia-ficción – vědeckofantastická, science-fiction

didáctica – vzdělávací, didaktická

infantil – dětská

juvenil – pro mládež

marginal – okrajová

menor – zábavná

novelesca – beletrie

rosa – červená knihovna

lítote, m. – lit. litotes (*zmírnění, zjemnění výrazu: např. nehezký místo škaredý apod.*)

“Y la silla y él vinieron al suelo, no sin vergüenza suya.”

(Miguel de Cervantes, *Don Quijote*)

llano (paroxítono) – přízvuk na předposlední slabice, slovo s tímto přízvukem, paroxytonon
(*např. España, bonito...*)

loa, f. – 1. chvalo zpěv 2. div. úvod, prolog

locativo – (věta) místa, místní

locución, f. – rčení, úsloví, slovní obrat/vazba

adverbial – příslovečný výraz, adverbialní vazba (např. *de antemano, de repente...*)

conjuntiva – spojková vazba (např. *sin embargo, a fin de que, ya que, por lo tanto...*)

preposicional – složená přeložka, předložková vazba (např. *por debajo de, por encima de...*)

loísmo, m. – loísmo (tendence nahrazovat tvary nepřímého předmětu “le, les“ tvary “**lo, los**“:

No lo traigo nada – Nic mu nenesu. Tato tendence je považována za nesprávnou.)

lugar, m. – místo

de lugar – (věta, přísl. určení) místa

M

madrigal, m. – lit. madrigal (krátká lyrická báseň často s milostnou tematikou, oblíbená v renesanci)

manual, m. – příručka, učebnice, manuál

marinerismo, m. – pův. námořnický výraz, který později se uplatnil i na souši se změnou významu (např. *galera*-lod', pak trestnice)

masculino – mužský (rod), maskulinum

máxima, f. – maxima, výrok, (mravní) zásada

maya – mayský (indiánský jazyk n. výraz, např. *cenote, balché...*)

maya, f. – literár. forma oslavující jaro během měsíce května (sběr od 16. století)

mayúscula, f. – velké písmeno, majuskule

medida, f. – takt, (metrická) míra (počet slabik, ze kterých se verš skládá)

medio – (samohláska) středová (e, a)

melodrama, m. – melodram (hudbou doprovázený přednes mluveného slova)

memorias, f.pl. – paměti, memoáry

mensaje, m. – 1. smysl, poselství (literár. díla apod.) 2. sdělení (v procesu komunikace)

mester, m. – umění

de clerecía – umění kleriků (středověká umělá poezie)

de juglaría – umění juglarů (zpěváků, kejklířů, trubadúrů – středověká lidová poezie)

metáfora, f. – metafora (přenesení pojmenování na představu na základě podobnosti:

la flor de la edad; moře světél)

“Su luna de pergamino

(* = pandereta)

Preciosa tocando baja”

(Federico García Lorca)

“... antes que el tiempo airado

cubra de nieve la hermosa cumbre.” (*nieve = canas; cumbre = cabeza)

(Garcilaso de la Vega)

metalengua, f., **metalenguaje**, m. – metajazyk (*jazyk popisující jazykový systém*)

metalingüístico – metalingvistický

metátesis, f. – přesmyčka dvou hlásek, metateze (*např. “perlado-prelado”; “velryba-verlyba”*)

metonimia, f. – metonymie (*přenesení názvu na základě věcné souvislosti: “respetar las canas de alguien”, „čte Cervantese“ místo „Cervantesovo dílo“)*)

“Cuando quieren halagar algunas narices, luego se encomiendan a la pastilla y al sahumero y aguas de olor.” (*narices = hombres)

(Francisco de Quevedo, *El mundo por de dentro*)

metonímico – metonymický

métrica, f. – metrika (*nauka o básnickém rytmu, rozměrech veršů*)

métrico – metrický

metro, m. – *lit.* metrum (*schéma rytmického uspořádání verše*)

miembro, m. **oracional** – větný člen (*např. podmět, přísudek...*)

minúscula, f. – malé písmeno, minuskule

miscelánea, f. – směs, smíchanina (*např. literár. žánrů*)

mito, m. – mýtus (*smyslené vyprávění o vzniku např. světa, o bozích apod.*)

mitología, f. – mytologie (*souhrn bájí*)

moaxaja, f. – lyrická hispanoarabská *n.* hispanohebrejská báseň podobná formě zéjel

moción, f. – přechylování (*tvoření ženského rodu od mužského, event. naopak: alumno-alumna*)

modal – způsobový, modální (*způsobové sloveso, event. věta: sloveso nevyjadřující děj, ale volní a citové okolnosti, např. tener, querer, poder...*)

modalidad, f. – (větná) modalita (*stavba výpovědi vyjadřující postoj mluvčího k obsahu výpovědi*)

modernismo, m. – modernismus (*novátorské směry a tendence v lit. na přelomu 19. a 20. století, hl. představitel R. Darío*)

SONATINA

“La princesa está triste... ¿Qué tendrá la princesa?

**Los suspiros se escapan de su boca de fresa,
que ha perdido la risa, que ha perdido el color.**

**La princesa está pálida en su silla de oro,
está mudo el teclado de su clave sonoro,
y en un vaso, olvidada, se desmaya una flor.**

El jardín puebla el triunfo de los pavos-reales.

**Parlanchina, la dueña dice cosas banales,
y vestido de rojo piruetea el bufón.**

**La princesa no ríe, la princesa no siente;
la princesa persigue por el cielo de Oriente
la libélula vaga de una vaga ilusión.**

**¿Piensa acaso en el príncipe de Golconda o de China,
o en el que ha detenido su carroza argentina
para ver de sus ojos la dulzura de luz,
o en el rey de las islas de las Rosas fragantes,**

*o en el que es soberano de los claros diamantes,
o en el dueño orgulloso de las perlas de Ormuz?*

*¡Ay!, la pobre princesa de la boca de rosa
quiere ser golondrina, quiere ser mariposa,
tener alas ligeras, bajo el cielo volar;
ir al sol por la escala luminosa de un rayo,
saludar a los lirios con los versos de Mayo,
o perderse en el viento sobre el trueno del mar.(...)*

*«Calla, calla, princesa, dice el hada madrina,
en caballo con alas, hacia acá se encamina,
en el cinto la espada y en la mano el azor,
el feliz caballero que te adora sin verte,
y que llega de lejos, vencedor de la Muerte,
a encenderte los labios con su beso de amor.»”*

(Rubén Darío, *Prosas profanas*)

modificador, m. – přívlastek

modismo, m. – idiom, idiomatická vazba

modo, m. – způsob

condicional/potencial (compuesto) – podmiňovací (složený *n. minulý*)

de articulación – způsob artikulace

verbal – povaha slovesného děje

imperativo – rozkazovací, imperativ

indicativo – oznamovací, indikativ

subjuntivo – spojovací, subjuntiv

monema, m. – moném (*jazyková jednotka s formou a významem, dělení na: lexémy a morfémy*)

moraleja, f. – mravní ponaučení (*např. J. Manuel – El conde Lucanor: “Quien te alaba con lo que no hay en ti, quiere llevarse lo que tienes de ti.”*)

morfema, m. – morfém (*nejmenší, nedělitelná část slova, která je nositelem významu*)

dependiente/trabado/ligado – závislý

derivativo – odvozovací, odvozující, derivativní (*např. hablar – hablador*)

flexivo – ohebný, flexivní (*např. tvoření osob, čísel... hablo, hablas, habla...*)

libre/independiente – nezávislý (*často tzv. gramatická slova*)

morfemático – tvaroslovný, morfematický

morfo, m. – morf (*realizace morfému na úrovni promluvy*)

morfología, f. – tvarosloví, nauka o tvarech slov, morfologie

motivo, m. – 1. motiv, pohnutka 2. lit. námět

movimiento, m. – hnutí, směr (*umělecký*)

mozárabe – mozarabský, maurskošpanělský

muletilla, f. – přen. význ. „berlička“, slovní výplň (*slova typu „pues“, „bueno“...*)

multilateral – (*opozice*) multilaterální (*ve fonologie např. opozice b-d, v morfologii např. slovesné časy*)

multilingüe – mnohojazyčný

muwasaja, f. – lyrická hispanoarabská *n.* hispanohebrejská báseň podobná formě zéjel

N

nahuatl – nahuatl (*indiánský jazyk n. výraz, např. pulque, chocolate...*)

narración, f. – vyprávění

narrador, m. – vypravěč

en 1.a persona – v první osobě

“Yo, como estaba hecho al vino, moría por él, y viendo que aquel remedio de la paja no me aprovechaba ni valía, acordé en el suelo del jarro hacerle una fuentecilla y agujero sutil (...) y al tiempo de comer, fingiendo tener frío, entrábame entre las piernas del triste ciego...”

(Lazarillo de Tormes)

en 2.a persona – ve druhé osobě

“¿Quién no será capaz, en un solo momento de su vida –como tú-, de encarnar al mismo tiempo el bien y el mal (...)? No querrás pensar en todo eso. Tú detestarás a yo por recordártelo. Tú quisieras ser como ellos, y, ahora, de viejo, casi lo logras.”

(Carlos Fuentes, *La muerte de Artemio Cruz*)

en 3.a persona – ve třetí osobě

omnisciente – autorský, vševědoucí

“Fortunata habría deseado que su marido se durmiese y la dejase en paz. Pero no parecía él dispuesto a hacerle el gusto en esto. Presentábase aquella noche bastante locuaz, lo que la disgustó mucho, pues pocas veces se había sentido con menos ganas de conversación.”

(Benito Pérez Galdós, *Fortunata y Jacinta*)

narrar – vyprávět, líčit

narrativa, f. – 1. vyprávění, vypravování 2. výpravná próza

nasal – (*hláska*) nosový, nazální, nazála (*m, n, ñ, r*)

naturalismo, m. – naturalismus (*lit. směr přelomu 19. a 20.stol., např. díla E. Pardo Bazán, Clarín, V. Blasco Ibáñez*)

“La heroica ciudad dormía la siesta. El viento sur, caliente y perezoso, empujaba las nubes blanquecinas que se rasgaban al correr hacia el norte. En las calles no había más ruido que el rumor estridente de los remolinos de polvo, trapos, palas y papeles, que iban de arroyo en arroyo, de acera en acera, de esquina en esquina, revolando y persiguiéndose, como mariposas que se buscan y huyen y que el aire envuelve en sus pliegues invisibles. Cual turbas de pilluelos, aquellas migajas de la basura, aquellas sobras de todo, se juntaban en un montón, parábanse como

dormidas un momento y brincaban de nuevo sobresaltadas, dispersándose, trepando unas por las paredes hasta los cristales temblorosos de los faroles, otras hasta los carteles de papel mal pegados a las esquinas, y había pluma que llegaba a un tercer piso, y arenilla que se incrustaba para días, o para años, en la vidriera de un escaparate, agarrada a un plomo. Vetusta, la muy noble y leal ciudad, corte en lejano siglo, hacía la digestión del cocido y de la olla podrida, y descansaba oyendo entre sueños el monótono y familiar zumbido de la campana de coro, que retumbaba allá en lo alto de la esbelta torre en la Santa Basílica. La torre de la catedral, poema romántico de piedra, delicado himno, de dulces líneas de belleza muda y perenne, era obra del siglo dieciséis, aunque antes comenzada, de estilo gótico, pero, cabe decir, moderado por un instinto de prudencia y armonía que modificaba las vulgares exageraciones de esta arquitectura.”

(Leopoldo Alas, “Clarín”, *La Regenta*)

negación, f. – *mluv. zápor, negace*

negativo – (*věta ad.*) záporný

neolatino – (*jazyk*) románský

neologismo, m. – novotvar, neologismus (*z původní slov. zásoby s novým významem: pluma...; z jiných jazyků – často nové technologické procesy a výrobky: auto, cine...*)

neutralizable – (*opozice*) neutralizovatelný (*v morfologii např. stejný sloves. tvar pro různé osoby: hablaba – pro osoby yo/él/ella...*)

neutralización, f. (fonética) – (*fonetická*) neutralizace (*zánik fónického kontrastu mezi alofóny fonémů*)

de las líquidas – lotacismus (*měnění hlásek „r“ v „l“: arma – alma*)

neutro – střední (*rod*), neutrum

nexo, m. – spojení, nexus

nivola, f. – nivola (*typ románu u M. de Unamuno*)

“-¡Parece mentira –repetía- parece mentira! A no verlo no lo creería.

No sé si estoy despierto o soñando...

-Ni despierto ni soñando –le contesté.

-No me lo explico... no me explico –añadió-; mas puesto que usted parece saber sobre mí tanto como sé yo mismo, acaso adivine mi propósito (...)

El pobre hombre temblaba como un azogado, mirándome como un poseído miraría (...)

-Es que tú no puedes suicidarte aunque lo quieras.

-¿Cómo? –exclamó al verse de tal modo negado y contradicho.

-Sí, para que uno se pueda matar a sí mismo, ¿qué es menester? –le pregunté.

-Que tenga el valor para hacerlo –me contestó.

-¡No! –le dije-, ¡que esté vivo!

-¡Desde luego!

-¡Y tú no estás vivo!

-¿Cómo que yo no estoy vivo? (...)

-No, no existes más que como ente de ficción; no eres, pobre Augusto, más que un producto de mi fantasía (...) un personaje de novela, o de novela, o como quieras llamarle (...)

-Mire usted bien, don Miguel..., no sea que esté usted equivocado y que ocurra precisamente todo lo contrario de lo que usted se cree y me dice.

-¿Y qué es lo contrario? –le pregunté alarmado (...)

-No sea, mi querido don Miguel, que sea usted, y no yo, el ente de ficción, el que no existe en realidad, ni vivo ni muerto... ”

(Miguel de Unamuno, *Niebla*)

no contable – nepočitatelný (podst. jméno nemající množ. čís., např. *agua, nieve...*)

nombre, m. – jméno (*vlastní, např. María, Juan...*)

nominal – 1. jmenný 2. neurčitý, infinitivní (*sloveso*)

predicado, m. nominal – jmenný přísudek (*tj. se sponovým slovesem: Juan es maestro.*)

nominativo, m. – 1. pád (kdo, co?), nominativ

norma, f. – norma

gramatical – gramatická

normativo – 1. normativní 2. m. normativ (*ukazatel, který stanoví normu*)

noticia, f. – zpráva (*i v novinách*)

novecentismo, m. – lit. směr 20. stol. „mezi modernou a avantgardou“ (*někdy G 14, např. G. Miró, Ortega y Gasset...*)

“No discutamos ahora si es posible este arte puro. Tal vez no lo sea; pero las razones que nos conducen a esta negación son un poco largas y difíciles. Más vale, pues, dejar intacto el tema. Además, no importa mayormente para lo que ahora hablamos. Aunque sea imposible un arte puro, no hay duda alguna de que cabe una tendencia a la purificación del arte. Esta tendencia llevará a una eliminación progresiva de los elementos humanos, demasiado humanos, que dominan en la producción romántica y naturalista. Y en este proceso se llegará a un punto en que el contenido humano de la obra sea tan escaso que casi no se le vea. Entonces tendremos un objeto que sólo puede ser percibido por quien posea ese don peculiar de la sensibilidad artística. Sería un arte para artistas, y no para la masa de los hombres; será un arte de casta, y no demótico.”

(José Ortega y Gasset, *La deshumanización del arte*)

novela, f. – román

autobiográfica – vlastní životopis

biográfica – životopisný

bizantina – byzantský

breve – novela (*např. „Novelas Ejemplares“ /Cervantes/*)

de amor/de amores – milostný

de aventuras – dobrodružný

de caballería – rytířský
de ciencia-ficción – sci-fi
de costumbres /regional/de la tierra – národní, kostumbristický
de tesis – tendenční
de viajes – cestopisný
documento – dokumentární
experimental – experimentální
gauchesca – ze života gaučů
morisca – maurský
histórica – historický
humorística – humoristický
naturalista – naturalistický
nueva – nový
pastoril – pastýřský
picaresca – pikareskní

“Parecióme que en aquel instante desperté de la simpleza en que, como niño, dormido estaba. Dije entre mí: «Verdad dice éste, que me cumple avivar el ojo y avisar, pues solo estoy, y pensar cómo me sepa valer. »...”

(Lazarillo de Tormes)

policíaca – detektivní
psicológica – psychologický
realista – realistický
sentimental – sentimentální
social – sociální
total – totální (*typ např. u García Márqueze*)
utópica – utopický

novelesco – románový

novelista, m. – romanopisec

novísimos, m.pl. – viz Nueve novísimos

núcleo, m. – jádro (věty apod.), nucleus

nudo, m. – *lit.* zauzlení

Nueve novísimos – Devět nejnovějších (*skupina básníků, kolem roku 1970: Castellet, Gimferrer, Carnero...*)

numeral, m. – číslovka

cardinal – základní (*např. uno, dos...*)

múltiplo – násobná (*např. doble, triple, cuádruple...*)

ordinal – řadová (*např. primero, segundo...*)

partitivo/fraccionario – podílná (*např. zlomky: una mitad, un tercio, un cuarto...*)

número, m. – číslo (i *mluv.*)

plural – množné číslo (plurál)

singular – jednotné číslo (singulár)

O

objeto, m. – (*mluv.*) předmět, objekt

directo – přímý (ve 4. pádě)

indirecto – nepřímý (ve 3. pádě)

obra, f. – dílo (*umělecké, jazykovědné apod.*)

cumbre – vrcholné

de arte – umělecké

de teatro – divadelní hra

de tres actos – trojaktová hra, hra o třech aktech

en prosa – prozaické dílo

en un acto – jednoaktovka

en verso – veršované dílo, poezie

lingüística – jazykovědné, lingvistické

literaria – literární

octava, f. – osmiřádková stopa

italiana – typ verše u “arte mayor“

real – jedenáctislabičný verš

*“Un monte era de miembros eminente 11A
este (que, de Neptuno hijo fiero, 11B
de un ojo ilustra el orbe de su frente, 11A
émulo casi del mayor lucero) 11B
cíclope, a quien el pino más valiente, 11A
bastón, le obedecía, tan ligero, 11B
y al grave peso junco tan delgado, 11C
que un día era bastón y otro cayado.” 11C*

(Luis de Góngora, *Fábula de Polifemo y Galatea*)

octavilla, f. – typ verše “arte menor“

*“Yo quiero amor, quiero gloria,
quiero un deleite divino
como en mi mente imagino,
como en el mundo no hay;
y es la luz de aquel lucero
que engañó mi fantasía
fuego fatuo, falso guía
que errante y ciego me tray.”*

(José de Espronceda)

octosílabo – osmislabičný, oktosylabický (*verš*), oktosylab

**“Si al-guien - en-cuen-tra - mi - cuer-po
entre las rosas mañana
dirá quizás que me he muerto
a mi pobre enamorada.”**

(Juan Ramón Jiménez)

oda, f. – óda, chvalozpěv

**“¡Qué descansada vida
la del que huye del mundanal ruido
y sigue la escondida
senda, por donde han ido
los pocos sabios que en el mundo han sido!”**

(Fray Luis de León, *Oda a la vida retirada*)

oclusivo – (*hláska*) závěrová, okluzivní, okluziva (*b* – např. **bonito**, *d* – např. **domingo**,
g – např. **gato**, *p*, *k*)

onomasiología, f. – onomaziologie (*nauka o pojmenování věcí/jevů slovy* – vychází od pojmu)

onomasiológico – onomaziologický

proceso, m. onomasiológico – onomaziologický proces

onomástica, f. – onomastika (*nauka o vlastních jménech*)

onomástico – onomastický

onomatopeya, f. – zvukomalba, onomatopoeie (*¡guau!*, *¡zas!*)

onomatopéyico – zvukomalebny, onomatopoický

ópera, f. – opera

opereta, f. – opereta

oposición, f. – protiklad, opozice

aislada – (*opozice*) izolovaná (*existe vždy jen u jedné dvojice*, např. ve fonologii např. r-rr)

bilateral – (*opozice*) bilaterální (např. *oboustranný fonologický protiklad*: d – t)

equipolente – (*opozice*) ekvipolentní (*protiklad dvou rovnocenných prvků*,
ve fonologii např. p-r)

gradual – (*opozice*) graduální (= *stupňovitý*, např. *různý stupeň otevřenosti u samohlásek*)

multilateral – (*opozice*) multilaterální (*ve fonologii např. opozice b-d, v morfologii
např. slovesné časy*)

privativa – (*opozice*) privativní (*u jednoho členu je urč. distinktivní rys přítomen, u druhého
členu nikoli*: např. ve fonologii u znělosti: t-d, v morfologii např. *sg. // pl.*)

proporcional – (*opozice*) proporcionální (*zahrnuje více analogických protikladů*,
např. ve fonologii p-b, v morfologii např. *přechylování -o v -a*)

optación, f. – (*řečnická*) otázka

optativo – (*věta*) přací, optativní

oración, f. – věta (viz též: **proposición**)

afirmativa – kladná, afirmativní (např. *Hace frío*)

aseverativa – oznamovací, aseverativní
bimembre – dvojčlenná (tj. podmět a přísudek)
compuesta – souvětí, věta složená
concesiva – přípustková, konsesivní
condicional – podmínková, kondicionální
consecutiva – důsledková, konsekutivní
de relativo – vztažná, relativní
desiderativa – přací, deziderativní (*např. ¡Que tengas suerte en el examen de español!*)
dubitativa – rozvažovací, dubitativní (*např. Quizá no vaya hoy a clase*)
enunciativa – oznamovací
exclamativa – zvolací, exklamativní (*např. ¡Qué bonita camisa llevas!*)
exhortativa – rozkazovací, exhortativní (*např. ¿Puedes cerrar la ventana, por favor?*)
final – účelová, finální
fúnebre – pohřební řeč
imperativa – rozkazovací (*např. ¡No toques el enchufe!*)
interrogativa – tázací, interogativní (*např. ¿Es muy difícil el examen de lengua española?*)
negativa – záporná, negativní (*např. No he hablado nunca en público*)
simple – jednoduchá
temporal/de tiempo – časová, temporální
unimembre – jednočlenná
oral – ústní, orální (*hláska, např. p*)
oratoria, f. – řečnické umění, řečnictví, rétorika
oratorio, m. – řečnický, rétorický
orden, f. – příkaz, rozkaz
orden, m. **de palabras** – slovosled
ortografía, f. – pravopis, ortografie
ortográfico – pravopisný, ortografický
ortología, f. – ortologie (též: ortoepie) (*nauka o spisovné výslovnosti*)
oxímoron, m. – oxymóron

“Es hielo abrasador, es fuego helado”

(Francisco de Quevedo)

oxítono – přízvuk na poslední slabice, slovo s tímto přízvukem, oxytonon

(*např. Madrid, español...*)

oyente, m. – posluchač

P

palabra, f. – slovo, výraz, heslo

abreviada – zkrácené, zkratka, abreviatura

clave – klíčové

compuesta – složené, kompozitum

derivada – odvozené, derivované, derivát

enclítica – příklonka (*nepřízvučné slovo, které se pro svou nepřízvučnost přiklání ke slovům přízvučným a tvoří s ním jeden mluvnický takt: dámelo, díjonos...*)

extranjera – cizí (*např. z angličtiny: club, bote, z italštiny: piloto, fragata, z francouzštiny: marcha, batallón... ad.*)

grosera – hrubé, sprosté (*např. mierda, culo...*)

híbrida – hybridní (*slovo tvořené z různojazyčných prvků: např. verbamate...*)

parasintética – parasyntetické (*slovo odvozené a složené zároveň: prefijo+lexema+sufijo derivativo: např. pre-cocin-ado*)

técnica – technický, vědecký výraz (*např. intercambio asimétrico, intercambio isotópico apod.*)

vulgar – vulgární, lidový

palatal – (*hláska*) předopatrový, tvrdopatrový, palatální, palatála (*ñ, ç, ll, j*)

palatalización, f. – měkčení hlásky, palatalizace (*přítisknutí hřbetu jazyka na tvrdé patro, např. d. t. ñ*)

parábola, f. – *lit.* podobenství, přirovnání, parabola (*např. la oveja perdida, el buen pastor*)

paradoja, f. – *lit.* protimluv, paradox

**“todo lo mudará la edad ligera
por no hacer mudanza en su costumbre”**

(Garcilaso de la Vega)

**“Vivo sin vivir en mí
y tan alta vida espero
que muero porque no muero.”**

(Santa Teresa de Jesús)

paradigma, m. – vzor, příklad, paradigma

paralelismo, m. – přirovnání, paralela (*lit. isocolon*)

parasintético – parasyntetický (*slovo odvozené a složené zároveň: prefijo+lexema+sufijo derivativo: např. pre-cocin-ado*)

parcial – (*věta*) doplňovací, partiální

pareado – sdružený (*rým*) (*strofa dvou veršů, které navzájem rýmují*)

**“Aquella eterna fonte está escondida, A
que bien sé yo do tiene su manida.” A**

(San Juan de la Cruz)

paréntesis, f. – 1. závorka 2. vsunuté slovo, parenteze

entre paréntesis – v závorce

parnasianismo, m. – parnasismus (*vytříbenost, lit. směr ve franc. poezii 2. pol. 20. stol.*)

parnasiano – parnasistický

parnaso, m. – 1. parnas (*umění pro umění*) 2. soubor básní (*několika básníků*)

paronimia, f. – paronymie (*jev, kdy mají slova podobné tvary, avšak jiný význam, např. adaptar-adoptar*)

paronímico – paronymický

parónimo, m. – paronymon, paronymní (*slovo*) (*slova podobně znějící, avšak s rozdílným významem*)

paronomasia, f. – paronomázie (*hromadění a opakování stejných kmenů nebo kořenů slov, např. slavme slavně slávu..., Vendado, que me has vendido..., Parra tenía una perra...*)

“El tálamo fue túmulo de la felicidad”

(Pablo Neruda)

paroxítono – přízvuk na předposlední slabice od konce, slovo s tímto přízvukem, paroxytonon (*např. España, bonito...*)

participio, m. – přičestí, participium

doble – dvojího tvaru (*přičestí s dvojím tvarem, jedním pravidelným /užívaným s podst. jmény/, druhým nepravidelným /užívá se u složených slovesných časů/: El cura ha bendecido a los novios – *ale: el agua bendita*)*

irregular – nepravidelné (*zakončené na -to, -so, -cho: frito, impreso, dicho, hecho...*)

regular – pravidelné (*zakončené na -ado, -ido: hablado, comido, vivido...*)

partícula, f. – 1. částice, partikule 2. (enclítica) příklonka

partitivo – dělivý, dělitelný, partitivní

pasado – minulý (*čas*)

pasión, f. (de Cristo) – pašije (*popis utrpení Ježíše Krista*)

pastorela, f. – 1. pastorela (*milostná píseň truvérů a trubadúrů n. vánoční kostelní píseň*), 2. pastorála (*pastýřská hra*)

pastoril – pastýřský (*zpěv, hra, román, např. „La Diana“ autora Jorge de Montemayor*)

pasiva, f. **refleja** – zvrtná, trpná vazba, reflexivní pasivum (*např. El libro se lee – Kniha je čtena/se čte*)

patronímico – rodové jméno, patronymikum (*např. Fernando – Fernández, Martín – Martínez...*)

perfectivo – (*vid*) dokonavý, perfektivum

perfecto – (*čas*) dokonavý, perfektum

pretérito, m. perfecto (compuesto) – předpřítomný čas (složený) (*typ: he hablado*)

simple – (*čas*) minulý dokonavý (*typ: hablé*)

perífrasis, f. – opisná vazba, perifráze (*i v lit.*)

incoativa – počínavá, inchoativní (*např. empezar a + infinitivo...*)

durativa – trvací, durativní (*např. estar + gerundio*)

verbal – opisná slovesná vazba, verbální perifráze

con gerundio – s gerundiem, gerundiální

con infinitivo – s infinitivem, infinitivní

con participio – s přičestím, participiální

período, m. – souvětí, perioda, souvětí složitě

permanente – (opozice) permanentní, stálá (*v morfologii jde o stálé spojení členů: např. yo hablo*)

persona, f. – osoba (*mluvnická*)

del singular – jednotného čísla, singuláru

del plural – množného čísla, plurálu

primera – první osoba
segunda – druhá osoba
tercera – třetí osoba

personaje, m. – *lit.* osoba, postava

principal – hlavní
secundario – vedlejší
eje – hlavní postava
mudo – statista (*v divadle*)
plano – schematická (*psychologicky nepropracovaná*)
redondo – psychologicky propracovaná

personificación, f. – zosobnění, personifikace (*přenášení vlastností živé bytosti na věci neživé n. na abstraktní pojmy: např. Las macetas reían tras los cristales...*)

“La heroica ciudad dormía la siesta...”

(Clarín, *La Regenta*)

perspectiva, f. – hledisko, perspektiva

peyorativo – hanlivý, pejorativní

pícaro, m. – píkaro, šibal (*hl. postava tzv. pikareskních románů 16. – 18. stol., typické je putování pícara od jednoho pána k druhému s popisem tehdejší společnosti, např. Lazarillo de Tormes, posledním dílem: La Vida del Buscón autora F. de Quevedo*)

picaresco – pikareskní (*román*)

pictograma, m. – piktogram (*obrázek pro názorné vyjádření, se symbolickým významem*)

pie, m. (acentual) – *lit.* stopa (*metrická*)

quebrado – typ verše (též: estrofa, f. manriqueña) (*verš vložený do jiných veršů s mnohem větším počtem slabik*)

pieza, f. **de teatro** – divadelní hra

de/en un acto – jednoaktovka

de/en tres actos – trojaktová, se třemi akty

plan, m. – **1.** osnova (*článku*) **2.** (de estudios) učební osnovy

plano, m. – plán (*jazykový*), rovina (*jazyková*)

fónico – fonematický (*tvořen fonémy – hláskami*)

fonológico – fonologický

léxico – lexikální (*lexikální morfémy s významem*)

léxico-semántico – lexikálně-sémantický (*kombinace morfémů a lexémů/slov*)

morfológico – morfematický (*tvořen morfémy*)

morfosintáctico/gramatical – morfosyntaktický/gramatický

pleonasm, m. – pleonasmus (*nadměrné vyjadřování, např.: ver con los ojos*)

pluralia tantum – pluralia tantum (*podst. jm. existující jen v množ. čís., např. tijeras, gafas*)

pluriverbal – víceslovný, pluriverbální

pluscuamperfecto – předminulý, plusquamperfektum

pretérito, m. pluscuamperfecto – předminulý čas (*typ: había hablado*)

poema, m. – báseň, poema

poesía, f. – poezie

poeta, m.f. – básník; básnířka

poética, f. – poetika (*teorie literár. díla*)

poético – poetický

poetisa, f. – básnířka (*např. Gabriela Mistral*)

polimorfismo, m. – mnohotvárnost, polymorfismus (*tvarů apod., např. češu, češí, česám...*)

poliptoton – polyptoton (*literární figura*) (*opakování téhož slova v rúz. gramatic. tvarech n. rúzných slov téhož základu*)

“Vivo sin vivir en mí...”

(Santa Teresa de Jesús)

polisemia, f. – mnohoznačnost (*slova*), polysémie (*např. cabo – de vela, geográfico...*)

polisémico – mnohoznačný, polysémický

polisíndeton, m. – polysyndeton (*nadbytečné hromadění spojek ve verši*)

“Y sueña. Y ama, y vibra. Y es hija del sol.”

(Rubén Darío, *Cantos de vida y esperanza*)

polisintético – polysyntetický (*typ jazyka*)

posición, f. – umístění, pozice (*ve větě apod.*)

positivo, m. – 1. stupeň, pozitiv

posponer – dát, položit za (*slovo*), postponovat

pospuesto – položený za (*slovo*), postponovaný

postónico – po přízvuku, posttonický

posterior – (*samohláska*) zadní (*o, u*)

posterioridad, f. – následnost (*dějů, např. u souslednosti časové*)

potencial – (*způsob*) podmiňovací, kondicionál

pragmática, f. – pragmatika (*směr upřednostňující praktické, informační hodnoty jazykových prostředků*)

pragmático – pragmatický

predicado, m. – přísudek, predikát

nominal – jmenný (*tj. se sponovým slovesem: Juan es maestro.*)

verbal – slovesný, verbální

predicativo – přísudkový, predikativní

complemento, m. predicativo - přísudkový, predikativní doplněk (*např. Las aguas bajan turbias.*)

preestreno, m. – předpremiéra

prefacio, m. – předmluva, úvod

prefijo, m. – předpona, prefix

pregunta, f. – otázka

preposicional – předložkový

locución, f. preposicional – předložková vazba (*např. por debajo de, por encima de...*)

preposición, f. – předložka, prepozice

compuesta/locución, f. preposicional – složená, předložková vazba (*por debajo de, por encima de...*)

preposicional – předložkový

prerromanticismo, m. – preromantismus

prerromántico – *lit.* preromantický

presente – přítomný (čas)

habitual – obvyklý (*např. Todas las mañanas tomo café.*)

histórico – historický prézens (*např. Cervantes muere en el año 1616*)

préstamo, m. – výpůjčka (*lexikální*)

pretérito, m. – minulý čas, préteritum

anterior – předminulý čas ukončený před jiným dějem minulým (*typ: hube hablado*)

imperfecto – souminulý čas (nedokonavý) (*typ: hablaba*)

indefinido – minulý čas dokonavý (*typ: hablé*)

perfecto (compuesto) – předpřítomný čas (složený) (*typ: he hablado*)

pluscuamperfecto – předminulý čas (*typ: había hablado*)

principal – (*věta, člen*) hlavní

privativo – (*opozice*) privativní (*u jednoho členu je urč. distinktivní rys přítomen, u druhého členu nikoli: např. ve fonologii u znělosti: t-d, v morfologii např. sg. // pl.*)

probabilidad, f. – pravděpodobnost

de probabilidad – (*výraz, věta*) vyjadřující pravděpodobnost

proceso, m. **comunicativo** – komunikační proces

progresivo – progresivní, průběhový

prolepsis, f. – *lit.* prolepse (*stylistická figura spočívající v udání nějakého faktu, který je osvětlen až z dalšího průběhu děje*)

prólogo, m. – úvod, prolog

pronombre, m. – zájmeno, pronomen

átono – nepřízvučné (*me, te, lo, le...*)

demonstrativo – ukazovací, demonstrativum (*este, ese, aquel*)

exclamativo – zvolací (*¡qué haces!*)

indefinido – neurčité, indefinitivní (*alguno-ninguno, alguien-nadie, otro, todo...*)

interrogativo – tázací, interogativní (*¿quién?, ¿qué?, ¿cómo?, ¿cuál?...*)

numeral – číslovka (*ve funkci podmětu, předmětu apod.: uno nunca sabe. Han venido cuatro. Lo ha hecho el segundo...*)

personal – osobní, personální (*yo, tú, él...*)

posesivo – přivlastňovací, posesivní (*mío, tuyo, suyo...*)

recíproco – vzájemné, reciproční (*verse, saludarse...*)

reflexivo – zvrtné, reflexivní (*me lavo, te lavas...*)

relativo – vztahné, relační, relativum (*quien, que, cual, cuyo...*)

tónico – přízvučné (*mío, tuyo, suyo..., mí, ti...*)

pronominal – zájmenný, pronominální

pronunciación, f. – výslovnost

pronunciar – vyslovovat

proparoxítono – přízvuk na třetí slabice od konce, slovo s tímto přízvukem, proparoxytonon (*např. Málaga*)

propio – *mluv.* vlastní, pravý

proporcional – (*opozice*) proporcionální (*zahrnuje více analogických protikladů, např. ve fonologii p-b, v morfologii např. přechylování -o v -a*)

proposición, f. – věta (*jako součást souvětí*), vedlejší věta (viz též: **oración**)

adjetiva/relativa/de relativo – přívlastková, adjektivní, relační

(*např. Los hombres que piensan mucho son filósofos.*)

adverbial/circunstancial – příslovečná, adverbialní

adversativa – odporovací, adverzativní

(*např. En su familia todos son rubios, sin embargo, ella es morena.*)

causal – příčinná, důvodová, kauzální

(*např. Se quedó en la cama porque tenía fiebre.*)

comparativa – srovnávací, komparativní

(*např. Gasta tanto dinero como gana.*)

concesiva – přípustková, konsekutivní

(*např. Se atreve a opinar sobre cualquier tema, aunque lo desconozca.*)

condicional – podmínková, kondicionální

(*např. Si no terminamos el trabajo hoy, no sé cuándo lo terminaremos.*)

consecutiva – důsledková, konsekutivní

(*např. Estoy enfadado, así que no bromees.*)

coordinada – souřadná

copulativa – souvětí slučovací, kopulativní

(*např. No voy a ir a tu casa ni voy a salir contigo.*)

de complemento circunstancial – příslovečná, adverbialní

de lugar – příslovečná místa

(*např. Lo coloqué donde me dijiste.*)

distributiva – rozlučovací, distributivní

(*např. Unas veces está contenta, otras se muestra triste.*)

disyuntiva – vylučovací, dysjunktivní

(*např. ¿Lo has dicho ya todo o todavía te queda algo por decir?*)

explicativa – vysvětlovací, explikativní

(*např. Ha aprobado las oposiciones, es decir, ya tiene trabajo.*)

final – účelová, finální

(*např. Me compré este libro para que superara mis miedos.*)

modal/de modo – způsobová, modální

(*např. Planteé a mis padres el problema, como tú me sugeriste.*)

principal – hlavní, řídící, subordináční

subordinada – vedlejší, řízená

sustantiva – podmětná

(*např. No me gusta que salgas con ese chico.*)

temporal/de tiempo – časová, temporální

(*např. Cuando concluyó el acto, el monarca saludó a los embajadores.*)

yuxtapuesta – bezespoječná, juxtapoziční

(*např. Empecé el trabajo a las tres, a las seis lo entregué.*)

prosa, f. – próza

proscritos, m. pl. – Ar. skupina oponentů proti Rosasovi (*např. E. Echeverría, D. Sarmiento ad.*)

prosista, m. f. – prozaik; prozaička

prosopografía, f. – vnější popis (*osob, věcí*)

prosodema, m. – prozodém (*prozodická jednotka, nositel prozodických vlastností, slabičnosti*)

prosódico – prozodický (*týkající se zvukové stránky jazyka z hlediska výstavby verše*)

prosopopeya, f. – lit. zosobnění, personifikace, prozopopeia (*přenášení vlastností živé bytosti na věci neživé n. na abstraktní pojmy: např. Las macetas reían tras los cristales...*)

prótesis, f. – 1. předvětí (*u souvětí*) 2. úvod. část dramatu, expozice, protaze

“Si Colón no hubiera descubierto América, la habrían descubierto los holandeses.”

protónico – protonický (*přízvuk*)

publicidad, f. – reklama

punto, m. – 1. tečka (*na konci věty*) 2. místo

de articulación – místo artikulace

seguido – tečka za větou (*text však dále pokračuje*)

y aparte – tečka za větou (*na konci odstavce*)

y coma – středník

y final – tečka za větou (*na konci celého textu*)

puntos, m. pl. suspensivos – interpunkční znaménko pro nedokončenou větu, výpověď (*několik teček v písmu za sebou: ...*)

dos puntos – dvojtečka

puntuación, f. – pravopisná znaménka, interpunkce (*. , ? ! : - „ ( ) apod.*)

Q

quechua – kečua (*indiánský jazyk n. výraz, např. orejón, puma...*)

quiasmo, m. – křížení, zkřížení, chiasmus (*postavení slov křížem jako slohový prostředek, z řeckého písmena X*)

“¡Oh más dura que el mármol a mis quejas

A

B

y al encendido fuego en que me quemo

B

más helada que nieve, Galatea!”

A

(Garcilaso de la Vega, *Égloga I*)

quinteto, m. – pětiveršová strofa n. báseň u “arte mayor“

*“Ese vago clamor que rasga el viento
es la voz funeral de una campana:
vano remedo del postrer lamento
de un cadáver sombrío y macilento
que en sucio polvo dormirá mañana.”*

(José Zorrilla)

quintilla, f. – pětiveršová strofa u “arte menor“

**“Hojas del árbol caídas
juguetes del viento son;
las ilusiones perdidas,
ay, son hojas desprendidas
del árbol del corazón.”**

(José de Espronceda)

R

radical – radikální (*lit. směr aj.*)

raíz, f. – kořen (*slova*), též: lexém (*jednotka slovní zásoby, nesoucí význam: perr-o, perr-ito*)

rama, m. **lingüística** – jazyková větev

rapsodia, f. – rapsodie (*pův. skladba složená z úryvků homérských eposů, v novější poezii emocionální lyrická skladba*)

rasgo, m. – rys

rasgos, m. pl. distintivos – distinktivní rysy

raya, f. – (*delší*) pomlčka

realidad, f. – skutečnost, realita

extralingüística – mimojazyková

lingüística – jazyková

realismo, m. – realismus (*umělec. směr 2. pol. 19. stol., např. La fontana de oro autora B. Péreze Galdóse*)

“En la escalera de anchos peldaños desembocaban, como afluentes que engrosan el río principal, las multitudes que a la misma hora chorreaban de todas las oficinas. (...) Las capas deslucidas abundaban más que los raídos gabanes; pero también los había flamantes, y chisteras lustrosas, destacándose entre la muchedumbre de hongos chafados y verdinegros. El taconeo ensordecía la casa, y Villamil oía siempre, por encima del rumor de pisadas, aquel tintín de las piezas de cinco pesetas. (...) Al desaguar la corriente en la calle, iba cesando el ruido y el edificio se quedaba como vacío, solitario, lleno de un polvo espeso levantado por las pisadas.”

(Benito Pérez Galdós, *Miau*)

mágico – magický (*míšení prvků reality a nadpřirozena, hl. představitelem G. García Márquez*)

“Muchos años después, frente al pelotón de fusilamiento, el coronel Aureliano Buendía había de recordar aquella tarde remota en que su padre lo llevó a conocer el hielo. Macondo era entonces una aldea de veinte casas de barro y cañabrava construidas a la orilla de un río de aguas diáfanas que se precipitaban por un lecho de piedras pulidas,

blancas y enormes como huevos prehistóricos. El mundo era tan reciente, que muchas cosas carecían de nombre, y para mencionarlas había que señalarlas con el dedo. Todos los años, por el mes de marzo, una familia de gitanos desarrapados plantaba su carpa cerca de la aldea, y con un grande alboroto de pitos y timbales daban a conocer los nuevos inventos. Primero llevaron el imán. Un gitano corpulento, de barba montaraz y manos de gorrión, que se presentó con el nombre de Melquíades, hizo una truculenta demostración pública de lo que él mismo llamaba la octava maravilla de los sabios alquimistas de Macedonia. Fue de casa en casa arrastrando dos lingotes metálicos, y todo el mundo se espantó al ver que los calderos, las pailas, las tenazas y los anafes se caían de su sitio, y las maderas crujían por la desesperación de los clavos y los tornillos tratando de desenclavarse, y aun los objetos perdidos desde hacía mucho tiempo aparecían por donde más se les había buscado, y se arrastraban en desbandada turbulenta detrás de los fierros mágicos de Melquíades.”

(Gabriel García Márquez, *Cien años de soledad*)

realista – 1. realistický 2. m. realista

receptor, m. – přijímač (*informací*) (*v procesu komunikace*)

recíproco – (*sloveso*) vzájemný, reciproční (*např. saludarse-pozdravit se*)

recurso, m. (literario) – (*literární*) prostředek

redacción, f. – slohová práce

redondilla, f. – *lit. šp.* básnická forma 16. stol. tvořená z osmislabičných čtyřveršových strof s obkročným rýmem, u “arte menor“

“La tarde más se oscurece 8a

y el camino que serpea 8b

y débilmente blanquea 8b

se enturbia y desaparece.” 8a

(Antonio Machado)

redundancia, f. – nadbytečnost, redundance (*např. opakování zájmen: a mí me gusta...*)

redundante – nadbytečný, redundantní

referencia, f. – vztah, reference

reflexivo – zvrtný (*sloveso*), reflexivní, reflexivum

refrán, m. – přísloví, úsloví (*např. Al médico, confesor y abogado... ¡háblales claro!*)

régimen, m. – 1. řízenost, rekce (*vět apod.*) 2. *mluv.* doplněk

regional – regionální (*teorie o formování šp. v Americe*)

regionalismo, m. – regionalismus, regionální výraz, krajový oblastní výraz (*např. morriña = stesk, nostalgie, fabes = fazole*)

registro, m. – *jaz.* rejstřík

culto – spisovný rejstřík (*užívání spisovného jazyka a dodržování jazykové normy*)

vulgar – nespisovný, hrubý, vulgární

regresivo – zpětný, regresivní

regular – pravidelný (*sloveso aj.*)

relación, f. – vztah, relace

temporal – časový, temporální

relajado – (*výslovnost, artikulace*) povolený

relatar – vyprávět

relativo – 1. (*zájmeno*) vztažný (*que, cual, quien, cuyo*) 2. (*příslovce*) vztažné, relativní (*donde, como, cuando, cuanto*) 3. (*čas*) relativní (*vyjadřující vztahy současnosti, následnosti, předčasnosti* – *pretérito imperfecto, pluscuamperfecto, condicional*) 4. (*věta*) přívlastková (*relační*)

relato, m. – vyprávění, líčení

representación, f. – div. představení

reseña, f. – recenze, kritika, referát

restricción, f. **de significado** – zúžení významu (*slova*) (*např. “mujer“ jako žena, zúženě manželka*)

reticencia, f. – zdržení, zámlka, retence (*v řeči*)

retrato, m. – portrét, věrné napodobení, vykreslení (*v literatuře*)

retruécano, m. – slovní hříčka (*literární figura*)

“¿Siempre se ha de sentir lo que se dice?

¿Nunca se ha de decir lo que se siente?”

(Francisco de Quevedo)

rima, f. – rým

asonante – asonantní (*shoda v zakončení veršů*)

“Por una mirada, un mundo;

por una sonrisa, un cielo;

por un beso... ¡Yo no sé

qué te diera, por un beso!”

(Gustavo Adolfo Bécquer)

consonante – konzonantní

“Al olmo viejo, hendido por el rayo

y en su mitad podrido,

con las lluvias de abril y el sol de mayo,

algunas hojas verdes le han salido.”

(Antonio Machado)

interna – vnitřní

irregular – nepravidelný

libre/suelto – volný

rimar – rýmovat se

ripio, m. – vata, vycpávka (*v řeči*)

ritmo, m. – *lit.* rytmus, metrum (*schéma rytmického uspořádání verše*)

romance, m. – romance (*lyrickoepická skladba menšího rozsahu*)

carolinas/carolingios – karolínské

de antigüedad clásica – s tématy klasického starověku

de tema bíblico – s biblickým námětem

de tema francés (*Canción de Roldán*) – s francouzským námětem

épicos – epické

fronterizos – (po)hraniční

juglarescos – kejklířské, juglarské

líricos – lyrické

moriscos – maurské

**“-¡Abenámar, Abenámar,
moro de la morería,
el día que tú naciste
grandes señales había!
Estaba la mar en calma,
la luna estaba crecida;
moro que en tal signo nace
no debe decir mentira.
Allí le responde el moro:
bien oiréis lo que decía:
-Yo te la diré, señor,
aunque me cueste la vida,
porque soy hijo de un moro
y una cristiana cautiva;
siendo yo niño y muchacho
mi madre me lo decía:
que mentira no dijese,
que era grande y villanía;
por tanto pregunta, rey,
que la verdad te diría (...)”**

novelescos – noveleskní

nuevos – nové

viejos – staré (lidové, anonymní)

romance, románico – (*jazyk*) románský

romancero, m. – sbírka romancí, romancero

nuevo – nové (*je znám autor, typ od 16. století*)

viejo – staré (*anonymní, typ do 16. století*)

romance, m. **visigótico** – typ hispánské lidové latiny v době visigótské

romanticismo, m. – romantismus (*lit. směr 19. století*)

XXI

*-¿Qué es poesía?, dices, mientras clavas
en mi pupila tu pupila azul.*

¿Qué es poesía? ¿Y tú me lo preguntas?

Poesía... eres tú.

(Gustavo Adolfo Bécquer, *Rimas*)

romántico – romantický

romanización, f. – romanizace (*kolonizace Pyrenejského poloostrova Římany*)

rotacismo, m. – rotacismus (*systematické měnění hlásek „l“ do „r“*)

ruido, m. – (*informační*) šum

S

sánscrito, m. – sanskrt (*staroindický jazyk*)

sainete, m. – *div. fraška (malá dramatická forma, často s komickým zabarvením, např. C. Arniches)*

salmo, m. – žalm

sátira, f. – satira (*dílo využívající komiky, sarkasmus, ironii*)

satírico – satirický

secundario – (*věta*) vedlejší

sefardí, sefardita – židovsko-španělský, sefardský

sefardí, m. – sefardština (*jazyk židů vypuzených ze Španělska, zachovávající si rysy staré španělštiny*)

seguidilla, f. – **1.** verš sedmi lichých slabik a pěti sudých **2.** lid. píseň a tanec rychlého tempa

selección, f. – výběr (*z díla*)

sema, m. – sém, séma (*sémantická jednotka*)

semántica, f. – sémantika (*nauka o významech slova*)

semántico – sémantický

semasiología, f. – sémaziologie (*nauka o významu slov, vychází z jazykového znaku*)

semasiológico – sémaziologický

proceso, m. semasiológico – sémaziologický proces

semema, m. – semém (*sémantická jednotka – soubor sémů*)

semiabierto – (*samohláska, výslovnost*) povolený, redukovaný

semianticadencia, f. – polostoupavá intonace, semiantikadence

semicadencia, f. – poloklesavá intonace, polokadence

semiconsonante – **1.** polosouhláskový **2.** f. polosouhláska (*např. v diftonzích: armarjo*)

semicopulativo – polosponový, semikopulativní

semicultismo, m. – poloknižní slovo, polokultismus

semiculto – poloknižní (*slovo apod.*)

semioclusivo – (*hláska*) polozávěrový, semiokluzivní (č)

semiótica, f. – sémiotika, sémiologie (*nauka o znakových soustavách v jazyce*)

semiótico – sémiotický

semivocal, f. – polosamohláska (*např. v diftonzích: cajmán*)

semivocálico – polosamohláskový

sentido, m. – smysl (*slova*), sensus

figurado – přenesený

literal – doslovný

sermón, m. – kázání

serventesio, m. – typ verše u “arte mayor“

**“Mi infancia son recuerdos de un patio de Sevilla,
y un huerto claro donde madura el limonero;
mi juventud, veinte años en tierra de Castilla;
mi historia, algunos casos que recordar no quiero.”** B

(Antonio Machado)

seseo, m. – seseo (*výslovnost „c“ a „z“ jako [s]*)

sextilla, f. – typ verše u “arte menor“

sexteto, m. – typ verše u “arte mayor“

sigla, f. – zkratka, zkratkové slovo, abreviace

gráfica – písemná, grafická (*např. Vd., Vds.*)

silábica – slabičná, sylabická (*např. MINSAP = Ministerio de Salud Pública, Čedok*)

siglo, m. – století

de Oro – Zlaté století, Zlatý věk španělské literatury (*období 16. a části 17. století*)

significado, m. – **1.** význam **2.** označované, signifié

gramatical – gramatický význam

significante, m. – označující, signifiant

significar – znamenat

signo, m. – znak

de admiración/exclamación – vykřičník

de interrogación – otazník

lingüístico – jazykový znak

sílaba, f. – slabika

abierta – otevřená

átona – nepřízvučná

cerrada – zavřená

tónica – přízvučná

silabear – **1.** slabikovat **2.** dělit slova

silabeo, m. – **1.** slabikování, dělení na slabiky **2.** dělení slov

silábico – slabičný

silva, f. – silva (*kombinace jedenácti a sedmislabičných veršů, které se mění a rýmují dle přání autora*)

**“¿Quién me dijera, Elisa, vida mía,
cuando en aqueste valle al fresco viento
andábamos cogiendo tiernas flores,
que había de ver, con largo apartamiento,**

**venir el triste y solitario día
que diese amargo fin a mis amores?
El cielo en mis dolores
cargó la mano tanto
que a sempiterno llanto
y a triste soledad me ha condenado;
y lo que siento más es verme atado
a la pesada vida y enojosa,
solo, desamparado,
ciego, sin lumbre en cárcel tenebrosa.”**

(Garcilaso de la Vega, *Égloga I*)

simbolismo, m. – symbolismus (*umělec. směr přelomu 19. a 20. stol., vyjadřovacím prostředkem je symbol*)

símbolo, signo, m. – symbol (*znak založený na konvenci, dohodě jeho uživatelů*)

símil, m. – příměr, přirovnání

simple – (*věta, čas*) jednoduchý, simplicitní

simultaneidad, f. – současnost (*dějů*), simultánnost (*např. u souslednosti časové*)

sinalefa, f. – sinalefa, stažení slabik na švu dvou slov (*např. España en mi corazón.*)

sincrónico – synchronický (*pohled na vývoj jazyka*)

sinécdoque, f. – synekdocha (*pojmenování věci pomocí její části: nebyla tam ani noha*)

**“En vano el mar fatiga
la vela portuguesa;...”** (*vela = nave)
(Fray Luis de León)

sinéresis, f. – syneréza, tj. stažení, zkrácení slabiky ve slově (*např. cam-peón*)

singularia tantum – singularia tantum (*podst. jméno existující jen v jednot. čísle, např. salud, sed*)

sinonimia, f. – synonymie (*jev, kdy různá slova mají stejný n. podobný význam: bonito, guapo...*)

parcial – částečná

total – úplná

sinónimo, m. – synonymum (*slovo stejného významu*)

absoluto – absolutní

sintáctico – syntaktický

análisis, m. sintáctico – syntaktická analýza

sintagma, m. – 1. syntagma (*skladebná skupina*) 2. sousloví

adjetivo/adjetival – adjektivní syntagma

(*Mi abuela siempre tenía muchas fotos bonitas en la pared.*)

adverbial – příslovečné, adverbialní syntagma

(*Mi abuela siempre tenía muchas fotos bonitas en la pared.*)

nominal – jmenné, nominální syntagma

(*Mi abuela siempre tenía muchas fotos bonitas en la pared.*)

preposicional – předložkové, prepozicionální syntagma

(*Mi abuela siempre tenía muchas fotos bonitas en la pared.*)

proposicional – vedlejší podmětné větné (typ: *Quiero que vengas*)

verbal – slovesné, verbální syntagma

(*Mi abuela siempre tenía muchas fotos bonitas en la pared.*)

sintagmático – syntagmatický

sintaxis, f. – větná skladba, syntax

sobresdrújulo – s přízvukem na čtvrté slabice od konce (např. *devuélvemelo*)

sociolingüística, f. – sociolingvistika (*nauka studující vztahy jazyk-společnost*)

soleá, f. – typ osmislabičného verše

<i>“Muerto se quedó en la calle</i>	8a
<i>con un puñal en el pecho</i>	8-
<i>No lo conocía nadie.”</i>	8a

(Federico García Lorca)

soneto, m. – sonet, znělka (význam. představitel např. *Lope de Vega*)

<i>“Un soneto me manda hacer Violante,</i>	11A
<i>que en mi vida me he visto en tanto aprieto;</i>	11B
<i>catorce versos dicen que es soneto:</i>	11B
<i>burla burlando van los tres delante.</i>	11A
<i>Yo pensé que no hallara consonante</i>	11A
<i>y estoy a la mitad de otro cuarteto,</i>	11B
<i>mas si me veo en el primer terceto,</i>	11B
<i>no hay cosa en los cuartetos que me espante.</i>	11A
<i>Por el primer terceto voy entrando,</i>	11C
<i>y parece que entré con pie derecho,</i>	11D
<i>pues fin con este verso le voy dando.</i>	11C
<i>Ya estoy en el segundo, y aun sospecho</i>	11D
<i>que voy los trece versos acabando;</i>	11C
<i>contad si son catorce y está hecho.”</i>	11D

(Lope de Vega)

sonido, m. – hláska

sonoridad, f. – (hlásek) znělost

sonorización, f. – sonorizace (přechod hlásky z neznělé na znělou: *t – d*)

sonoro – (hláska) znělý, sonorní (*b, d, g, m, l, ñ, g – jako [g]*)

sordo – (hláska) neznělý (*p, t, k, Ø, s, č, x*)

subgénero, m. (literario) – lit. odrůda, poddruh

subjuntivo – (způsob) spojovací, subjuntiv

futuro, m. de subjuntivo – subjuntiv budoucí (typ: *hablare*)

imperfecto, m. de subjuntivo – souminulý subjuntiv, subjuntiv imperfekta (typ: *hablara/hablase*)

presente, m. de subjuntivo – přítomný subjuntiv (typ: *hable*)

pretérito, m. perfecto de subjuntivo – předpřítomný subjuntiv (typ: *haya hablado*)

pretérito, m. pluscuamperfecto de subjuntivo – předminulý subjuntiv (typ: *hubiera hablado*)

subordinación, f. – podřízenost, subordinace (věť)

subordinado – (věť) vedlejší

su(b)strato, m. – (jazykový) substrát (jazyk podmaněné národnosti, který byl pohlcen jazykem národnosti podmanitelské, mohou zůstat zbytky: např. ke španělštině praerománské jazyky) prerromano – předrománský substrát (např. keltský, iberský, baskický jazyk...)

sufijo, m. – přípona, sufix (např. -ero, -or, -able...)

sujeto, m. – 1. podmět 2. (věť) podmětová 3. lit. syžet (námět literár. díla, umělecky ztvárněný rozvoj událostí)

elíptico/omitido – nevyjádřený, eliptický (např. Come. = él, ella apod.)

expreso – vyjádřený (např. Pedro come.)

superlativo, m. – 3. stupeň, superlativ

absoluto – absolutní, elativ (typ -ísimo: guapísimo, -érrimo: paupérrimo; muy bonito)

relativo – relativní (la chica más guapa de la clase)

sintético – syntetický (např. el mejor/óptimo)

superestrato, m. – (jazykový) superstrát (jazyk podmanitelské národnosti, který se rozplynul v jazyce národnosti podmaněné: ke španělštině jazyky dalších invazorů po Římanech, např. germánské jazyky - Vizigóti)

supino, m. – supinum (v lat. neurčitý tvar slovesný podobný infinitivu)

suplemento, m. – mluv. doplněk (též: complemento, m. suplemento) (např. Hablamos de cine.)

surrealismo, m. – surrealismus (umělec. směr po 1. svět. válce zejm. ve Francii, po 2. svět. válce v USA)

LA AURORA

***La aurora de Nueva York tiene
cuatro columnas de cielo
y un huracán de negras palomas
que chapotean las aguas podridas.
La aurora de Nueva York gime
por las inmensas escaleras
buscando entre las aristas
nardos de angustia dibujada.
La aurora llega y nadie la recibe en su boca
porque allí no hay mañana ni esperanza posible.
A veces las monedas en enjambres furiosos
taladran y devoran abandonados niños.
Los primeros que salen comprenden con sus huesos
que no habrá paraísos ni amores deshojados:
saben que van al cielo de números y leyes,
a los juegos sin arte, a sudores sin fruto.
La luz es sepultada por cadenas y ruidos
en impúdico reto de ciencia sin raíces.
Por los barrios hay gentes que vacilan insomnes
como recién salidas de un naufragio de sangre.***

(Federico García Lorca, *Poeta en Nueva York*)

sustantivación, sustantivización, f. – substantivizace (*způsob tvoření podst. jmen od jmen přídavných, např. extranjero-el extranjero*)

sustantivo, m. – podstatné jméno, substantivum

abstracto – abstraktní (*např. vuelo, muerte...*)

animado – životné (*např. chico, maestra...*)

antropónimo – vlastní (*jména osob*)

colectivo – kolektivní, kolektivum (*gente, público...*)

común – obecné, apelativum (*jména osob, zvířat, věcí*)

concreto – konkrétní, určité (*casa, coche...*)

contable – počítatelné (*mající množ. číslo: libro-libros...*)

gentilicio – rodové (*madrileño, praguense...*)

inanimado – neživotné (*mesa, lámpara...*)

individual – jednotlivý, konkrétní (*např. casa, banco...*)

no contable – nepočítatelné (*nemající množ. číslo: dinero*)

patronímico – rodové, patronymikum (*Martín-Martínez, Fernando-Fernández*)

propio – vlastní (*antroponyma i toponyma*)

topónimo – místní, toponymum (*zeměpisné názvy*)

sustrato – viz: substrato

T

tabú, m. – tabu (*zapovězené, nedotknutelné slovo, např. místo “muerte” – tránsito, trance, hora suprema apod.*)

tautología, f. – tautologie (*lit. rozvedení téhož sdělení dvěma n. více slovy téhož významu: položivot a polosmrt*)

teatro, m. – divadlo

al aire libre – divadlo pod širým nebem

ambulante – kočovné

astracanada – komické (*i směr komického až bláznivého divadla 20. století*)

bufo – komické, bufo

burlesco – burleskní, směšný

clásico – klasické (*ve Španělsku také divadlo 18. století*)

cómico – komické

comprometido – angažované

de aficionados – ochotnické

de cámara – komorní

de ensayo/experimental – experimentální

de marionetas/de títeres/de guiñol – loutkové

del absurdo – absurdní

de variedades – varieté

esperpento, m. – žánr „šereda“ (*dramatic. dílo charakterizované systematickou deformací reality, se zdůrazněním groteskních rysů, tvůrcem R. de Valle-Inclán*)

estudio – malá scéna
 expresionista – expresionistické
 moderno – moderní
 musical (zarzuela) – hudební (*operetní, zarzuela*)
 naturalista – naturalistické
 pánico – panické (*typ divadla sedmdesátých let 20. století, např. F. Arrabal*)
 simbólico – symbolické
 de teatro – divadelní
teatral – divadelní
tecnicismo, m. – technický, odborný výraz/termín (*např. intercambio asimétrico, intercambio isotópico apod.*)
técnico – technický, vědecký (*slovo, výraz, termín*)
tema, m. – **1.** téma, námět **2.** (*slova*) základ
temático – tematický (*i vokál*)
temporal – (*věta*) časový, temporální
tercerilla, f. – *lit.* trojverší, tercet
terminación, f. – koncovka
término, m. – termín, odborný výraz
     técnico – technický, odborný (*např. intercambio asimétrico, intercambio isotópico apod.*)
terminología, f. – terminologie
     científica – vědní, vědecká
     técnica – technická, vědecká
terminológico – terminologický
tertulia, f. – (*umělecká*) beseda, rozhovor (*typické u intelektuálů v kavárnách, např. Café de Pombo apod.*)
texto, m. – text
     argumentativo – dokazující, vysvětlující (*vedoucí k nějakému závěru*)
     expositivo – výkladový
     descriptivo – popisný, deskriptivní
     narrativo – vyprávěcí, narativní
textual – **1.** textový, textuální **2.** (*překlad*) doslovný
     lingüística, f. textual – textologie, textová lingvistika (*disciplína zabývající se všestranným výzkumem textů*)
tiempo, m. – čas
     compuesto – složený (*tj. pretérito perfecto, pluscuamperfecto, condicional compuesto, futuro perfecto, pretérito anterior*)
     continuo – průběhový, kontinuální (*estar + gerundio ad.*)
     futuro – budoucí, futurum (*futuro perfecto e imperfecto*)
     imperfectivo – nedokonavý (*pretérito imperfecto, futuro imperfecto, condicional simple*)
     pasado – minulý, préteritum (*pretérito indefinido, imperfecto, perfecto, pluscuamperfecto*)
     perfectivo – dokonavý (*pretérito perfecto, pluscuamperfecto, pretérito indefinido, pretérito anterior*)
     presente – přítomný, présens
     simple – jednoduchý /nesložený/ (*presente, pretérito imperfecto, pretérito indefinido, futuro imperfecto, condicional simple*)

tilde, f. – tilda, psaný přízvuk
timbre, m. – (*hlasu*) zabarvení
titular, m. – titulěk (*novinový*)
tomo, m. – svazek, díl
tónico – přízvučný, tónický
tópico, m. – téma, předmět (*hovoru*)
topografía, f. – *lit.* místopis, topografie, popis místa či přírody
toponimia, f. – toponymie (*studium místních jmen*)
topónimo, m. – toponymum, místní jméno
tragedia, f. – tragédie
tragicomedia, f. – tragikomedie (*např. O Calistu a Melibei /Celestina/*)

“SEMPRONIO: Déjate conmigo de razones. A perro viejo, no cuz cuz. Danos las dos partes por cuenta de cuanto de Calisto has recibido, no quieras que se descubra quién tú eres. A los otros, a los otros con esos halagos, vieja. CELESTINA: Calla tu lengua, no amengües mis canas. Que soy una vieja cual Dios me hizo, no peor que todas. Vivo de mi oficio, como cada cual oficial del suyo, muy limpiamente. A quien no me quiere, no lo busco. De mi casa me vienen a sacar, en mi casa ruegan. Si bien o mal vivo, Dios es el testigo de mi corazón. Y no pienses con tu ira maltratarme, que justicia hay para todos, y a todos es igual: tan bien yo oída, aunque mujer, como vosotros muy peinados. Y tú Pármeno, no pienses que soy tu cativa, por saber mis secretos y mi vida pasada, y los casos que nos acaecieron a mí y a la desdichada de tu madre. PÁRMENO: No me hanches las narices con esas memorias. Si no, enviarte he con nuevas a ella, donde mejor te puedas quejar. CELESTINA: (Llamando) ¡Elicia, Elicia! Levántate desa cama, daca mi manto presto, que, por los santos de Dios, para la justicia me vaya bramando como una loca. ¿Qué es esto? ¿Qué quieren decir tales amenazas en mi casa? ¿Con una vieja mansa tenéis vosotros manos y braveza? ¿Con una gallina atada? ¿Con una vieja de sesenta años? ¡Allá, allá, con los hombres como vosotros, contra los que ciñen espada mostrad vuestras iras, no contra mí!”

(Fernando de Rojas: *La Celestina*)

trama, f. – *lit.* zápletka
transformacional – (*gramatika, syntax*) transformační (*např. habla-el hablar-hablado-hablador*)
transitivo – (*sloveso*) tranzitivní, přechodný (*vyžadující přímý předmět, např. tener, decir...*)
tratado, m. – pojednání
tratamiento, m. – 1. oslovení (*koho*) 2. (del tema, del contenido) zpracování (*tématu, obsahu*)
tratar (de) – pojednávat (*o*)
tríada, f. – trojice, triáda
triángulo, m. **semántico** – sémantický trojúhelník
trilingüe – tříjazyčný
trilogía, f. – trilogie (*dílo skládající se ze tří samostatných částí*)
triptongo, m. – trojhláska, triptong (*např. limpiáis*)

trocaico – trochejský (*verš*)

troqueo, m. – trochej (*verš, metrická stopa o jedné slabice dlouhé/přízvučné a jedné krátké / nepřízvučné*)

tropos, m.pl. – bás. tropy, zástupky (*básnické prostředky užívající slov v přeneseném slova smyslu: metafora, metonymie ad.*)

tupí – tupí (*indiánský jazyk a výraz, např. tapir, tucán...*)

U

ultraísmo, m. – ultraismus (*lit. směr 20.stletí, šp. obdoba cizích poválečných směrů*)

unidad, f. – jednotka

significativa – významová

unipersonal – neosobní (*sloveso, užívá se např. jen ve 3. os.: llueve, nieva...*)

urdimbre, f. – osnova (*textu*)

V

variable – ohebný (*slovo*), variabilní

vasco, vascuence, m. – baskičtina

lengua, f. vasca – baskický jazyk (*úřední jazyk v autonomní oblasti Baskicko*)

velar – (*hláska*) zadopatrový, měkkopatrový, velární (*k, g – jako [ch]*)

verbo, m. – sloveso

auxiliar – pomocné (*např. složené slovesné časy: haber: he hablado..., ser v trpném rodě: ha sido hablado... atd.)*)

copulativo – sponové, kopulativní (*např. José es maestro*)

defectivo – defektivní (*o slovese, užívají se jen některé osoby: např. soler, gustar..., u atmosferických jevů llover, nevar...*)

incoativo – počínavé, inchoativní (*např. empezar; začít...*)

intransitivo – nepřechodné, intransitivní (*např. spát, ležet*)

irregular – nepravidelné (*např. ser, tener...*)

pronominal – zájmenné, pronominální (*např. avergonzarse, arrepentirse, fugarse...*)

reflexivo – zvrtné, reflexivní (*např. oholir se...*)

recíproco – vzájemné, reciproční (*např. saludarse- pozdravir se...*)

regular – pravidelné (*např. hablar, comer, vivir...*)

transitivo – přechodné, tranzitivní (*vyžadující přímý předmět, např. tener, decir...*)

unipersonal – neosobní (*sloveso, užívá se např. jen ve 3. os.: llueve, nieva...*)

verso, m. – verš

alejandrino – alexandrijský

dáctilo – daktyl

de arte mayor, menor – arte mayor, menor

hexámetro – šestiměr, hexametř

libre/suelto – volný

monorrímo – s jedním rýmem, jednorýmový (např. *cuaderna vía*)

troqueo – trochej

yambo – jamb

vibrante – (hláska) kmitavý, vibranta (např. „r, rr“)

múltiple – vícekmitová (např. *perro*)

simple – jednoduchá (např. *pero*)

villancico, m. – 1. villancico (druh staré písňové skladby) 2. koleda 3. typ krátké básnické skladby

vocabulario, m. – slovní zásoba

vocal, f. – samohláska

abierta – otevřená, nízká (např. e – *perro*, u – *aguja apod.*)

anterior – přední (*i, e*)

breve – krátká

central/media – středová (*e, a*)

cerrada – zavřená (např. e – *pecho*, u – *agudo*)

débil – slabá (*i, u*)

fuerte – silná (*a, o, e*)

larga – dlouhá

posterior – zadní (*o, u*)

relajada/semiabierta – povolená, redukovaná

temática – tématický vokál (např. označuje časování sloves)

vocálico – samohláskový, vokalický

vocalización, f. – změna hlásky v samohlásku, vokalizace (např. *sección-sección*)

vocalismo, m. – soustava samohlásek daného jazyka, vokalismus

vocativo, m. – 5.pád, vokativ (*oslovujeme, voláme*)

vosear – užívat „voseo“

voseo, m. – voseo (užívání tvaru zájmena „vos“ + 2. os. pl. při tykání, zejm. oblast Argentiny, Uruguaye, Paraguaye, např. *vos cantás...*)

voz, f. – 1. (slovesný) rod 2. heslo, slovo, termín

activa – činný rod, aktivum (*Juan cierra la puerta.*)

pasiva – trpný rod, pasivum (*La puerta fue cerrada por Juan.*)

vulgar – lidový, vulgární (výraz)

latín, m. vulgar – lidová, vulgární latina

vulgarismo, m. – hrubý, vulgární výraz, vulgarismus (např. *estar hasta los cojones = estar harto*)

Y

yámbico – jambický

yambo, m. – jamb (verš) (metrická stopa, kdy po krátké/nepřízvučné slabice následuje přízvučná / dlouhá)

yeísmo, m. – yeísmo (výslovnost „ll“ jako [j])

yuxtaposición, f. – prosté řazení, položení (slov) vedle sebe, juxtapozice

Z

zarzuela, f. – zarzuela, šp. opereta

zéjel, m. – *lit.* poetická lidová skladba arabského původu

zeugma, f. – zeugma (*sloveso vztahující se k několika předmětům*)

***“Mas la que miro en tu espaciosa frente
advierte las hazañas de tus ojos:
pues quien los ve es ceniza, y ellos [*son] fuego.”***
(Francisco de Quevedo)

